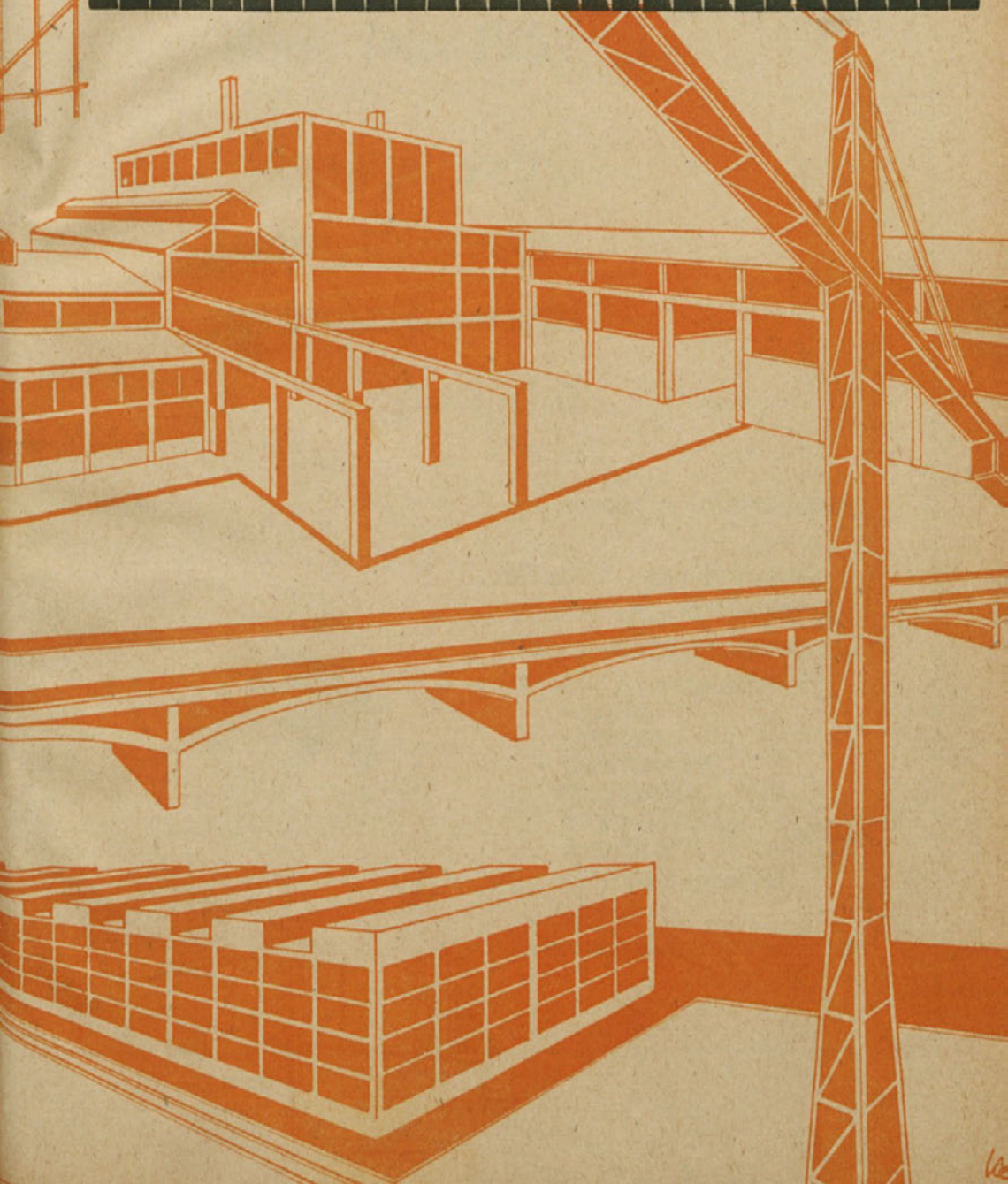

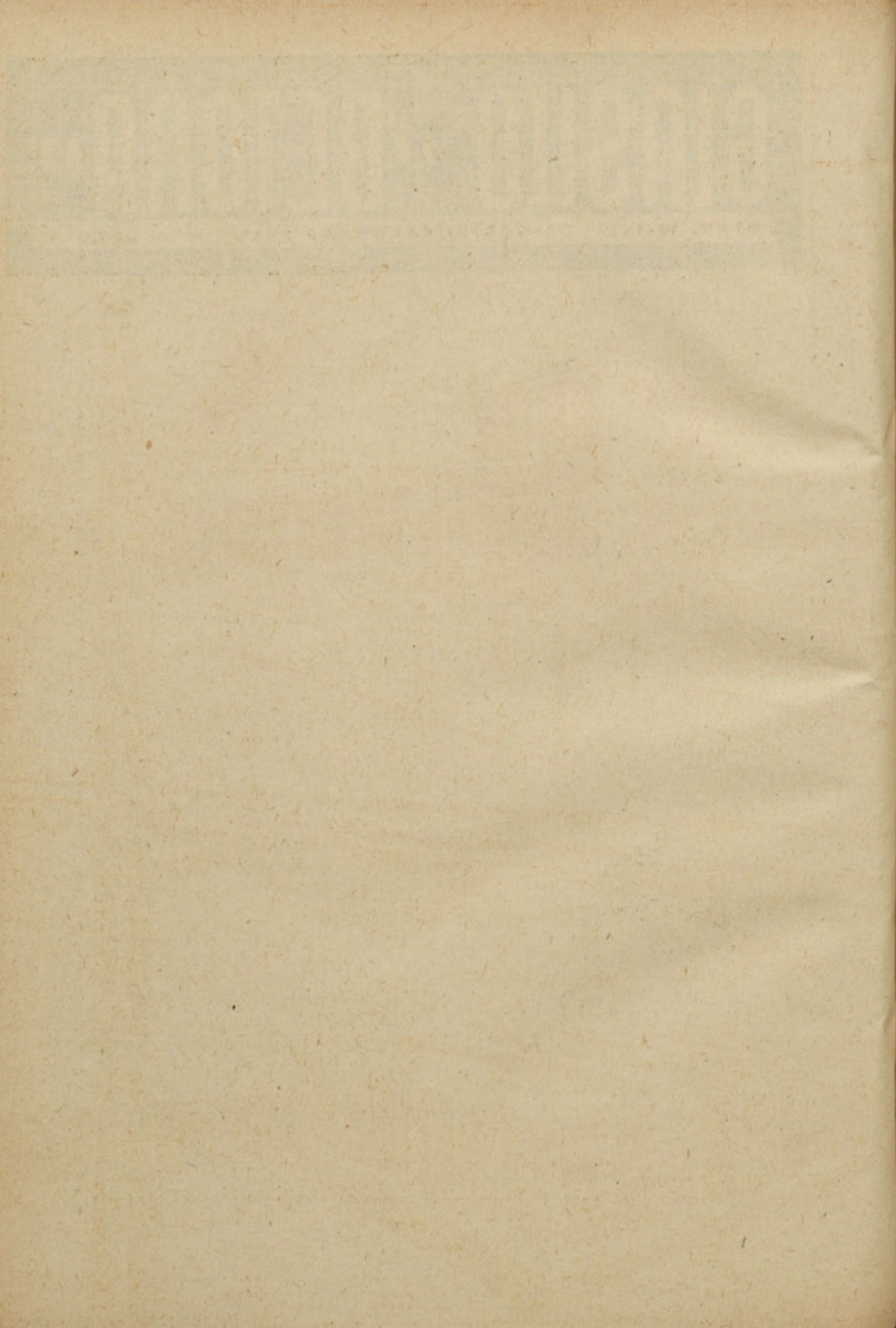
GLASILO "BETONAA"

ŠTEV. 10-12

CELJE, DECEMBRA 1956

LETO V

*Srečno
in uspehov polno
novo leto 1957*

*želijo
vsem delavcem
in uslužbencem
podjetja*

DELAVSKI SVET PODJETJA,
UPRAVNI ODBOR PODJETJA,
ORGANIZACIJA ZK PODJETJA
SINDIKALNE PODRUŽNICE V
CELJU,
ŠTORAH,
GOMILSKEM,
VRANSKEM,
TRBOVLJAH,
ZAGORJU
TER NAŠE UREDNIŠTVO

Delavsko samoupravljanje

Delo in važnejši sklepi DS in UO

V času med izdajo zadnje in sedanje številke »Glasila« je imel delavski svet podjetja dve zasedanji:

VI. redno zasedanje dne 26. 10. 1956 in

VII. redno zasedanje dne 21. 11. 1956, obakrat v Celju.

Na zasedanju dne 26. 10. 1956 je podal poročilo predsednik upravnega odbora o delu UO med obema zasedanjema DS.

Iz poročila smo razbrali, da je imel UO v tem času 3 redne in 1 izredno sejo. Na sejah so obravnavali:

Poglabljanje in izpopolnjevanje kooperacije in specializacije.

Preko zime bo izdelan rentabilitetni račun za ureditev skupne betonarne.

Za vsa celjska gradbena podjetja naj bi se nastavljal kontrolor bolnikov za bolezni do 7 dni.

UO je po predlogu komisije za finančna in komercialna vprašanja obravnaval probleme mezdne, nabavne in materialne službe.

Obračun zaslužkov je otežkočen, ker gradbišča in obrati prepozno dostavljajo obračune mezdnemu oddelku. Ugotavljajo se napake pri akordnih obračunih.

Tudi v nabavni in materialni službi so se pokazale pomanjkljivosti, zato so bili sprejeti ustrezni sklepi za njih odpravo.

UO je nadalje obravnaval finančno poročilo. Pri tem je bila še posebno obravnavana postavka »zaloge materiala«. Ugotovljeno je namreč bilo, da so zaloge materiala z ozirom na kapaciteto previsoke. Zaloge je treba zmanjšati za 40%.

Izvršene so bile osebne ocenitve delavcev in uslužbencev, kar služi kot osnova za višino prejemkov.

V nadaljevanju je UO obravnaval delo komisije za delovne odnose, komisije za kontrolo in komisije za licitacije.

Predmet razprave je bila tudi produktivnost dela, cene, uspehi in neuspehi licitacij, organizacija dela in popis zalog materiala (inventura).

V naslednji točki je DS razpravljala o analizi podjetja. To je izdelala OO ZK v podjetju.

Analiza je zajemala:

- Gospodarske probleme:*
  - koriščenje kapacitete
  - proizvodnja in cene
  - investicije
  - proizvodnost dela
  - organizacija dela
  - plačni sistem
  - plan
  - kvaliteta dela
  - kooperacija
  - posebni problemi
  - gospodarski delikti
- Kadrovska vprašanja:*
  - problemi delovne sile
  - materialni položaj delovne sile
  - kvalifikacije
  - kadrovanje
  - vajenci
  - štipendisti
  - HTZ služba v podjetju
  - predvojaška vzgoja
- Delavsko samoupravljanje:*
  - organizacija org. samoupravljanja
  - delo samoupravnih organov
  - ocena dela komisij DS
  - sodelovanje z upravo podjetja, ocena dela vodstva podjetja ter ocena vodilnih mest in služb
  - ocena sodelovanja sindikata, poročanje kolektivu in zanimanje kolektiva
  - vloga »Glasila«
  - družbeno ekonomsko znanje članov samoupravnih organov
  - pomoč političnih organizacij organom samoupravljanja
  - dosedanji način volitev
- Delo organizacij in društev*
  - organizacija sindikata in oblika dela, idejno vprašanje
  - prosvetno društvo »Rado Iršič« pri Betonu.
  - sindikarno športno društvo »Beton« Celje
  - delo organizacije Ljudske mladine
  - delo organizacije ZK v podjetju

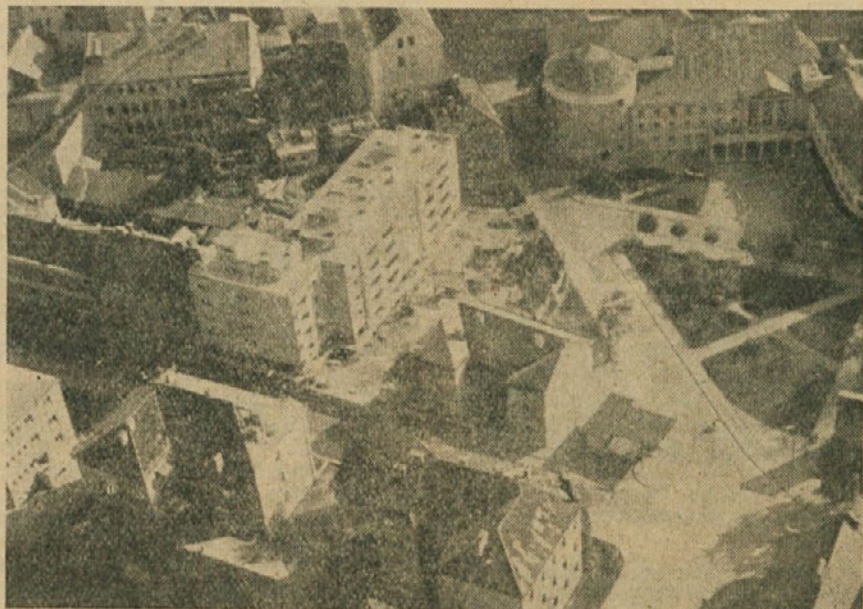
Delavski svet se je z ugotovitvijo analize strinjal v celoti. Sprejet je bil sklep, da se potrdijo predlogi v analizi, predvsem za povečanje produktivnosti, o organizaciji dela, akordih, koriščenju mehanizacije, zmanjšanju režije itd.

Ugotovljeno je bilo, da se štednji materiala in sredstev ne posveča dovolj pozornosti. Ker pa je to eden važnih faktorjev, tako pri pocenitvi proizvodnje kot pri ustvarjanju dobička, je DS imenoval po-

bil to primer pri licitaciji stanovanjskega bloka v Celju, zaradi česar se bo podjetje pritožilo.

Z ozirom na novo uredbo o izplačevanju dnevnic za službena potovanja je DS potrdil predlog za spremembo tarifnega pravilnika glede plačevanja dnevnic. Tako velja od 26. 10. 1956 naslednje določilo za izplačevanje dnevnic:

1. za uslužbence na vodilnih delovnih mestih 1300 din;

*Pogled iz zraka na novo zgrajen blok na Šlandrovem trgu v Celju.
Ta blok je zgradil kolektiv našega podjetja*

sebno komisijo, katere naloga je, da uvede štednjo in da rešuje problematiko oziroma predlaga DS v rešitev.

V komisijo za štednjo so bili imenovani naslednji tovariši:

Franič Ivo, predsednik komisije
Vuga Jure, tajnik
Lipovšek Jože, član
Berčnik Franc, član
Sukič Josip, član
Teršek Jože, član
Gajšek Maks, član

Pod naslednjo točko je DS obravnaval uspehe in neuspehe licitacij. (O licitacijah smo že poročali v »Glasilu« št. 7—9).

Ugotovljeno je bilo, da je bilo naše podjetje sicer ugoden ponudnik, da pa se licitacijska komisija ni držala enakih pogojev pri vseh licitacijah. Konkretno je

2. za uslužbence na delovnih mestih, za katere se zahteva višja strokovna izobrazba, če je na tem mestu več kot 5 let, 1300 din;

3. za ostale uslužbence, po tč. 2 (staž do 5 let) 1200 din;

4. za delavce, ki zasedajo delovna mesta, za katera se zahteva izobrazba visokokvalificiranega delavca, ako je na tem delovnem mestu nad 5 let, 1200 din;

5. za vse ostale uslužbence in delavce 1000 din.

Nadalje je DS sprejel sklep, da se podjetje udeleži XVII. natečaja za investicijsko posojilo v višini 71.555.040 din. Iz teh sredstev bi nabavili naslednjo mehanizacijo:

1 buldozer	1 kompresor
2 nakladalca	6 Dämperjev

3 vibratorje žabe 1 teodolit-tahimeter
2 pervibratorja 1 nivelir

Na predlog komisije za osnovna sredstva je DS sklenil, da se izvrši brezplačni prenos nekaterih osnovnih sredstev, ki so podjetju nerabna. (Nepremičnine in stroji ter strojna oprema, ki je podjetju nerabna). Druga odvečna osnovna sredstva pa naj se prodajo najugodnejšemu ponudniku.

V dodatnem programu pa je odobrena nadomestitev osnovnih sredstev, ki so podjetju nujna.

Dne 21. XI. 1956 je bilo VII. redno zasedanje delavskega sveta. Tudi na tem zasedanju je podal poročilo predsednik upravnega odbora.

Stanovanjski blok na Slandrovem trgu v Celju je dograjen in sposoben za vselitev

Iz tega poročila smo zasledili, da je UO pregledal vse sklepe obratnih DS in UO ter kontroliral izvajanje le-teh. Šefoma gradbišč, šefu CO in predsednikom teh samoupravnih organov so bila poslana navodila o sestavi zapisnikov, izvrševanju sklepov in obveščanju uprave in centralnih organov.

Na upravnem odboru je podal poročilo tudi tov. direktor o stanju podjetja. Ugotovljeno je bilo, da dela zadovoljivo potekajo, kar velja tudi za gradnjo mostu v Celju, kjer je bilo podjetje prvotno pod planom.

Tudi o licitacijah je razpravljala UO. V zadnjem času so bile namreč štiri licitacije, od katerih smo uspeli le pri gradnji Trgovske vajenske šole v Celju. Konkurenca na licitacijah je bila ostra.

Obračun za tretje tromesečje je obravnaval UO in ga predlagal DS v potrditev.

Nadalje je predsednik UO poročal DS, da sta skupno s predsednikom DS obiskala gradbišče Vransko in Velenje. Kolektiva navedenih gradbišč sta seznanila z delom samoupravnih organov, problema-

tiko podjetja in gradbeništva sploh, z znižanjem cen itd.

Delavci so pozdravili tak način poročanja kolektivu o delovanju samoupravnih organov. V debati so obravnavali nekatere probleme in kritizirali nepravilnosti. Ob zaključku so izrazili željo, naj se predsednika DS in UO še večkrat oglasita med kolektivom.

Pod naslednjo točko je DS obravnaval ostavko, katero je podal dosedanji predsednik DS tov. Kotnik Franjo. Ostavka na funkcijo je bila utemeljena s tem, da je bila njegova odpoved službe vzeta na znanje s strani podjetja. To pa iz razloga, ker se mu nudi služba v bližini doma, medtem ko je imel do sedaj izredne težave z vsakodnevnim prevozom v službo in iz službe.

Z ozirom na navedeno je bila tov. Kotniku izglasovana razrešnica funkcije predsednika delavskega sveta. Tov. direktor se je v imenu kolektiva zahvalil tov. Kotniku za večletno sodelovanje v kolektivu in delavskem samoupravljanju.

Za novega predsednika delavskega sveta je bil soglasno izvoljen tov. Rajh Vlado.

Nadalje je delavski svet obravnaval obračun proizvodnje za čas od 1. 1. do 30. 9. 1956. Ugotovljeno je bilo, da je kolektiv poravnal vse finančne obveznosti.

Obračun za navedeni čas je bil detajlno analiziran ter na podlagi analize sprejet sklep, da se razdelijo plače iz dobička med kolektiv v višini 2,400.000 din.

Ker višina letos doseženih plač iz dobička ni dovolj visoka, da bi bila efektivna, se porabi del rez. sklada plač, kar je že upoštevano v gornjem znesku.

DS je sprejel sklep:

1. da se razdeli dobiček med člane kolektiva po uspehih posameznih gradbišč in obratov;

2. da so udeleženci na dobičku vsi tisti člani kolektiva, ki so pri podjetju najmanj 6 mesecev, računajoč do vključno meseca novembra 1956;

3. članom kolektiva (primer gradb. Što-re), ki so prejeli toplu malico, se pri delitvi dobička odračunajo zneski, izplačani iz dela dobička v ta namen.

Na predlog komisije za delovne odnose je DS sklenil, da se nabavijo zaščitna sredstva, katerih nabava je odobrena od inšpekcije dela. Ta sredstva se bodo nabavila v višini 1,507.180 din. V seznamu nabave zaščitnih sredstev zasledimo res le najnujnejša sredstva, ki so potrebna na gradbiščih in obratih.

DS je odobril izvrševanje nadur, ki so bile nujne v času največje gradbene sezone in so ekonomsko utemeljene.

Obratni delavski sveti in obratni UO

Centralni obrati:

Obratni upravni odbor je imel v letošnji mandatni dobi (do novembra) 8 rednih sej, obratni del. svet pa 5 zasedanj.

Iz obstoječih zapisnikov posnemamo, da je delovanje teh organov pozitivno, pestro ter s tem pravilno rešujejo problematiko CO. Kompetence se včasih sicer malo prepletajo, vendar odpravljajo tudi to nepravilnost.

Vrstne hiše na »Otoku«, katere je zgradilo naše podjetje so že naseljene. Zgrajene so bile v 4 in pol meseca

Manjša slabost je le v tem, da se izvrševanje nekaterih sklepov predolgo zavlačuje ter se taki sklepi prenašajo iz zapisnika v zapisnik. Sicer je to bilo le v nekaj primerih.

Na splošno pa lahko ocenimo delovanje teh obratnih organov kot najboljše v podjetju.

Tesno jim sledi *gradbišče Celje*, katerega samoupravni organi nočejo zaostajati v delu. V dosednji mandatni dobi je imel OOU gradbišča Celje 7 rednih sej, ODS pa 5 rednih zasedanj. Vsebina zapisnikov nas seznanja z delom teh organov, ko so imeli ves čas v vidu problematiko gradbišča, koriščenje mehanizacije, delo v akordu, usposabljanje vajencev, ocenjevanje delavcev, tarifne postavke in nešteto drugih problemov.

Za *gradbišče Trbovlje* imamo podatke, da je imel OOU gradbišča 4 redne seje, ODS pa 2 zasedanja.

Razumljivo je, da je delo organov samoupravljanja na tem gradbišču najtežje, z ozirom na krčenje gradbenih del. Clani samoupravnih organov so bili premeščeni na druga delovišča v okviru podjetja, če-

mur je pač kriva trenutna situacija — pomanjkanje gradbenih del v Trbovljah in Zagorju.

Te okoliščine torej opravičujejo slabšo delavnost obratnih samoupravnih organov, ki pa so v okviru možnosti le izvršili svojo nalogo.

(Pri vseh navedenih zasedanja v novembru še niso upoštevana).

Splošna ugotovitev, kar velja za vse navedene samoupravne organe, je, da so nekateri zapisniki površni, da zapisniki ne vsebujejo sklepov, da so zapisniki prepozno dostavljeni kolektivu itd.

Upoštevalo tako stanje, je UO podjetja sprejel na seji dne 7. XI. 1956 naslednje sklepe:

1. Sestavi zapisnikov je treba posvetiti več pozornosti. Šefa gradbišč in šef CO so zadolženi, da določijo za zapisnikarje obratnih DS in UO sposobne ljudi.

2. Da bo poslovanje OOU in ODS bolj pregledno, naj se vsi sklepi, kjer se to do sedaj še ni delalo — vodijo po načinu centralnega DS in UO. Sklepi naj bodo v vsakem zapisniku formulirani in izločeni s tem, da se oštevilčijo.

3. Predsedniki obratnih organov so osebno odgovorni, da se bodo vsi zapisniki dostavljali upravi podjetja in da se bodo pošiljali v roku, določenem po poslovniku.

Se en posnetek iz gradnje vrstnih hišic v Celju

4. Predsedniki obratnih DS in UO so osebno zadolženi, da zahtevajo obvezno izvrševanje postavljenih sklepov od vodstva gradbišča odnosno obrata.

Vsi tisti sklepi pa, za katere predsedniki ali vodstvo gradbišča nima kompetence za izvršitev, naj se odstopajo v rešitev upravi podjetja.

Od besede k dejanjem

Že večkrat smo v našem kolektivu kritično pregledali naše delo, predlagali ukrepe in sprejemali sklepe. Vendar pa je analiza, ki so jo pred kratkim izdelale komisije iz vrst komunistov v našem podjetju, podala vsekakor do sedaj najizčrpnjejšo problematiko gospodarskega, socialnega in političnega značaja, vse od obstoja podjetja naprej.

V analizi je bilo naštetih mnogo naših uspehov. Nekateri so bili mnenja, da smo te uspehe preveč poudarjali, da smo jih poveličevali in da smo bili nasploh premalo kritični. Mnenja sem, da ta kritika nima podlage. Uspehi, ki smo jih pri nas dosegli, niso važni samo za naše podjetje, ampak so važni za gradbeništvo sploh. Mislim, da je prav, če ob takšni akciji v merilu vse države, povemo naše uspele izkušnje, za katere je prav, da jih posnemajo tudi drugi. To se predvsem nanaša na naše uspehe v delavskem samoupravljanju, v delu organizacije ljudske mladine, v našem delu z mladimi kadri pa končno tudi na nekatere zelo uspešne nove prijeme v organizaciji proizvodnje.

Mislím tudi, da tísti, ki našo analizo kritizirajo, da je bila premalo kritična, analíze same niso dovolj proučili (v časopisu je bilo razbrati, da smo bili celo zelo kritični.) Prav takšno je mnenje pristojnih političnih forumov. Imam občutek, da bi nekateri radi videli v analizi kritiko, ki nima trdnih temeljev, kritiko, ki ne sloni na preverjenih dejstvih. Sicer pa ni nikjer rečeno, da je naše delo s to analizo končano. Nasprotno, analiza, ki smo jo izdelali, mora biti komunistom začetek sistematičnega dela predvsem na gospodarskem področju, kjer smo to delo v neki določeni meri zanemarjali. Zato bo, tovariši, za dodatno kritiko še vedno mesta in prostora.

Mislím, da imamo danes dovolj zelo nujnega in koristnega dela z odpravo tistih slabosti in napak, ki brez dvoma obstajajo in, ki smo jih tudi ugotovili. Na tem mestu bi se dotaknil samo slabosti v delavskem samoupravljanju in v našem gospodarjenju. O drugih problemih pa bomo govorili v prihodnji številki.

I.

Analiza je dala predvsem v splošnem zelo dobro oceno dela centralnih samoupravnih organov. Edina resna kritika na njihov račun izvira iz dejstva, da predstavniki organov premalo poročajo kolek-

tivu, kar se je medtem že poskušalo odpraviti in to tudi lahko označimo kot prvi uspeh.

Precej drugačno je stanje pri gradbiščnih organih. Organi gradbišč Celje in Centralnih obratov so sicer agilni in kažejo proti lanskem letu izreden napredek. Stanje v Trbovljah pa v tem pogledu ni zadovoljivo.

Vsi organi na naših poslovnih enotah pa imajo to napako, da še vedno premalo razpravljajo o organizaciji dela. Razprava je tudi pokazala, zakaj je temu tako, in te naše ugotovitve nam ne delajo časti: obravnave o napakah v naši organizaciji del budijo »hudo kri«, prihaja do zamer, člani se boje represalij s strani nadrejenega kadra itd. Vkljub napredku je tu najbolj zgovoren znak, da je zavest članov organov še mnogo prešibka, da jim manjka revolucionarnost, da odnos delavec-mojster še ni takšen kot bi v socialističnem podjetju moral biti.

Poleg izrednih uspehov, ki so jih dosegle komisije samoupravnih organov, je analiza vendar odkrila tudi očitne slabosti. Predvsem je v dosedanem delu odpovedala komisija za proizvodnjo, kontrolna komisija pa se bori s težavami zaradi neagilnosti predsednika. Predsednik delavskega sveta je medtem že sklical predsednike in tajnike komisij in je sedaj upati, da se bodo tudi komisije, ki do sedaj še niso resneje zgrabile za delo, »prebudile«.

Končno smo ugotovili, da tudi sedanja organizacija samoupravljanja ne ustreza, to pa predvsem, ker s sistemom licitacij vse bolj izginja tudi sistem stalnih, velikih gradbišč.

Komunisti predlagajo v proučitev predlog, da bi naj imelo lasten organ vsako stavbišče (vezano na določen kraj, n. pr. Store, Vransko, Velenje, Zagorje). Pokazalo se je namreč na primeru gradbišča Celje, da zaradi raztresenosti člani gradbiščnih organov ne poznajo problemov organizacije dela, za kar so pa v glavnem bili ustanovljeni. Organ stavbišča, ki naj bi bil samo eden, in to ne preglomazen, bi pa bil sposoben te probleme reševati. Delavski sveti enot bi odpadli. Izjema bi bili morda organi na Centralnih obratih, ki imajo svojo precej ustaljeno organizacijo, stalen kader in specifične (t. j. posebne) skupne probleme.

Sistem volitev v te stavbiščne organe (njih ime ni važno) bi moral biti gibčen.

Organi bi se izvolili ob pričetku dela, isti bi avtomatično prenehali z delom, ko se stavbišče zaključi. Mandatna doba bi bila doba gradnje objekta.

Smatram, da je prav, da se o tem predlogu pogovorimo.

II.

Vsekakor je bilo pravilno, da smo največji del naše analize posvetili gospodarskemu stanju, gospodarskim problemom. O ugotovitvah smo razpravljali že v upr. odboru podjetja kakor tudi v delavskem svetu. Na osnovi ugotovitev analize so dobile komisije delavskega sveta številne konkretne naloge, da prouče nakazane pe-reče probleme.

Ce sem naslovil članek z geslom »Od besed k dejanjem«, sem mislil tu na nekatere gospodarske mere, o katerih pri nas že leta, a moram na žalost priznati, brezuspešno razpravljamo. Ker tudi to pot odprava napak ni odvisna niti od sklepov niti od lepih besed, ampak v dobršni meri od razumevanja vseh nas, sem se odločil o tem še enkrat razpravljati na tem mestu.

Analiza je ugotovila mnogo napak. Nekatere, ki so najbolj boleče, najbolj kočljive, naj tu vendarle omenim.

b) znanstveni sistem organizacije dela.

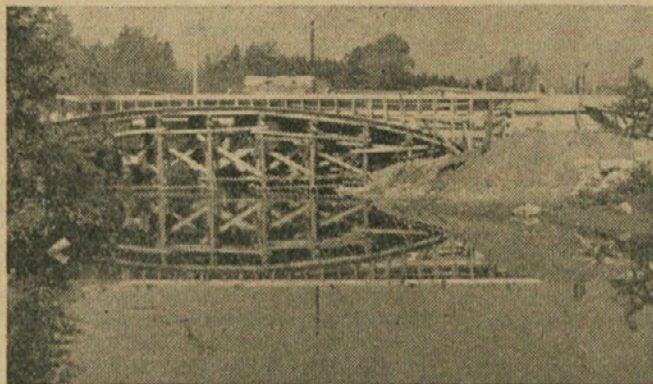
Ni bilo to prvič, da smo komunisti o teh problemih razpravljali. Tudi to pot smo bili enodušni v sklepu, da nismo pripravljene iti v naši organizaciji niti za eno ped nazaj. Tem bolj odločni pa so bili komunisti v zahtevi: »od besed k dejanjem«.

Za nami je prvi resnejši preizkus sodobno organiziranega dela pri gradnji vrstnih hiš. Ta poizkus, čeravno iz najrazličnejših utemeljitev in neutemeljenih vzrokov ni dal v celoti tega kar bi lahko, je bil vendar za našo nadaljnjo organizacijo izredno pomemben, ker je dokazal:

a) da je gradnja po vnaprej premišljenem planu povsem možna;

b) da je hitra gradnja dejansko cene- na gradnja.

Obenem pa je ravno ta prvi resni poizkus dokazal, da pri nas zavest odgovornega kadra še ni na tisti potrebni višini, kot jo zahteva sodobna organizacija dela. Poizkus gradnje vrstnih hiš je dokazal tudi trdovratnejšem, da so naši naporji za sodobno organizacijo dela *ekonomsko utemeljeni*. Situacija, stanje na gradbenem trgu, t. j. ostra konkurenca, ki je sedaj

Most čez Pako
na Rečici ob Paki,
delo našega kolektiva

Ugotovili smo:

a) da smo še vedno predragi, da je naša režija visoka, ali zelo visoka;

b) da vkljub visoki režiji naša organizacija dela ni na takšni višini, kot bi morala biti.

Ti dve ugotovitvi sta resnični, a zato tem bolj nelogični, zato tem važnejši. Dejstvo je, da ni mogoče po eni strani zagovarjati visoke režije, celo nesorazmerno visoke, po drugi strani pa braniti očitne organizacijske napake. Na izredni konferenci komunistov sta bili jasno izraženi 2 skrajni možnosti:

a) obrtni sistem dela (zmanjšanje šte- vila uslužbencev);

morda celo najhujša, pa terja, da so naši nadaljnji naporji v tej smeri prav *gospodarsko nujni*.

Ekonomska nujnost je torej tisto, tovariši, kar nam daje v tem času legitimacijo, da postavimo te naše zahteve zares na ostrino. Prav sedaj, ko je obseg del za razmere našega podjetja izredno majhen, a ko razpolagamo s sposobnim in dejansko številnim tehničnim kadrom, je morda tudi edinstvena priložnost, da spravimo organizacijske probleme, kot pravimo, »na čisto«.

Napaka, ki je izvor malone vseh največjih težav in napak, ima skupno ime »primitivizem«. Z drugo besedo lahko te

napake označimo s pomanjkanjem čuta za vsklajeno delo, pomanjkanje smisla za sistem, načrtnost; večina nas še vedno rešuje včerajšnje probleme, namesto, da bi mislila mesec ali dva vnaprej.

Brezdovomno ima tu odločilno besedo tehnični kader, ki vsaj v tem pogledu ne da tega, kar bi mogel dati. Mislim, da drži, da mora biti ravno tehnični kader

govoriti o pravem odnosu, če se naročnice upoštevajo le na osnovi posebne urgence; da leže navodila in okrožnice neproučene po predalih; da mnogi od nas nikakor ne morejo najti prave poti za reševanje problemov; ni prav, da dostikrat efektно zaleže šele beseda glavnega inženirja ali direktorja, ki s tem po nepotrebnem izgubljata čas. Takih, navidezno

Most čez Pako
je bil izročen prometu
na Dan republike

nosilec sodobne organizacije dela, nosilec napredka, iniciator novih delovnih metod! Mar ni nekoliko smešno, da moramo kader, ki je določen za navedene naloge, še prepričevati, da je ravno na njem in skoro edino na njem ležeče, do kakšne stopnje bomo z našimi napori uspeli.

Tovariši, analiza je pokazala, da prav v tem grmu leži zajec, pa če gremo od enega konca do drugega. Tako nas je n. pr. letošnje prvo polletje prav zaradi naše nenačrtnosti, delno celo naše ravnodušnosti uspavalo. Načrtnost se kaže dalje pri določanju prevzemnih rokov; v neresnem odnosu do operativnih planov; v namišljenih akordih »za nazaj«. V dejstvu, da na objektu v večini primerov odloča praktik-delovodja in da je kader, ki bi moral biti planer in sistematič v organizaciji dela, potisnjen na administrativno, obračunsko vlogo.

Zaradi naše nenačrtnosti nastajajo zastoji pri dobavah, transportu. Iz tega vzroka se nam gomilijo obrtna dela. Zaradi popolne neresnosti do rokovnika prevzemajo nekateri obrtni obrati dela, za katera vedo, da jih ne morejo v roku izvršiti.

Manjka nam načrtna, preventivna politika dobave rezervnih delov; rezultat tega je prav porazna slika letošnjega koriščenja naših najvažnejših strojev.

Predpogoj za vskladitev dela v tako velikem podjetju kot je naše, je pravilen odnos in zavestna disciplina. Ne moremo

majhnih napak je veliko, in to je po mojem mnenju rak-rana v naši organizaciji.

Da te napake obstajajo, priznavamo vsi brez izjeme. Vendar pa, ko iščemo metode, kako stopiti tem napakam na prste, ne najdemo enotne akcije.

Mislim, da je treba priznati, da je nastopil čas, da bo treba primitivizmu pristriči krila, pa čeprav tudi z največjo ostrino. Spet je tu treba precejšnje doze zavesti, razumevanja naših skupnih interesov. Predvsem je potreben zelo samokritičen pogled na svoje lastno delo.

Ako lahko, tovariši, samo predpostavimo, da bo vsak naš strokovni uslužbenec na svojem delovnem mestu po svoji najboljši volji in znanju načrtoval, proučeval, in potem ukrepal, ni nobenega dvoma, da bomo lahko uspeli. To je naš apel, to je naša želja, to je pa danes tudi stvarna ekonomska, gospodarska nujnost. Moje mnenje je, da bo naš kader sedaj te stvari vendarle hotel doumeti, in da bo razumel tudi vse eventualne potrebne ostre mere.

Tudi naš strokovni kolegij je načeloma prišel do zaključkov, da bo treba v naše poslovanje vnesti nekatere izpremembe. Pri razpravi o tem problemu je padlo mnogo zelo pametnih in koristnih predlogov. Vendar je moj vtis tak, da smo v razpravi sicer osvetlili številne posamezne probleme, da smo pa vendar premalo govorili o merah, kako vskladiti delo podjetja kot celote.

Moje mnenje je, da so ravno tu potrebne prav energične izpremembe, ako hočemo dejansko sodobno organizirati naše delo. Ugotovili smo že predvsem, da smo v praksi našega planiranja prišli samo do pol poti, t. j. do sestave in objave planov. Res pa je, da v podjetju ukrepamo še vedno več ali manj brez plana v rokah.

Neki tovariš — delovodja mi je pravil z občudovanjem o svojem bivšem šefu, ki ga je s planom znal, pa čeprav od daleč, povsem držati v šahu. Mislim, da bo tudi naš tehnični kader pridobil avtoriteto šele takrat, ko bo ukrepal smiselno, to pa je po sodobnih dognanjih možno le s točnim programom dela (planom) v rokah.

Moje mnenje je torej še vedno (čas mi daje vedno določenejše moj prav), da moramo naše planiranje dovesti do take stopnje, da bo na osnovi istega ukrepanja možno in sigurno. Zavedam se, tovariši, da je to za naše podjetje zamotana, težka in zelo odgovorna tehnična naloga. Planiranje v tem smislu bo odgovorilo svoji nalogi, če bo vsestransko proučeno, življenjsko, povezano z dejanskim razvojem dela. Vem tudi to, da je najtežji prehod, t. j. spraviti vse elemente (dele) plana na tekoče.

Po moji zamisli mora planski, ali še boljše, proizvodni sektor dobiti večje kompetence, skratka on planira in dirigira proizvodnjo. Da bi se mu to omogočilo, bi moral biti proizvodni sektor sprti obveščeni o vseh zastojih, motnjah, ki bi jih moral na samem kraju in takoj reševati. V to delo se ne bi smel mešati nihče v podjetju, voditi bi ga morali izključno ljudje, ki bi imeli »plan v mezincu«.

Seveda je potrebno za dobro ustaljeno proizvodnjo še znatno širše planiranje, ki se začneja že s pametno politiko (v mejah možnosti) glede prevzemanja del itd.

Napačno bi bilo, če bi videli rešitev samo in izključno v tem. To je po mojem mnenju osnovni predpogoj. Razumljivo pa je, da še tako dober planski (proizvodni) oddelek sam ne bo rešil problema, predvsem če celoten tehnični kader ne bo zavzel do plana, rokov, razporejanja dela itd. v osnovi drugačno, resnejše in predvsem naprednejše stališče.

Vem, da sem s tem nakazal le nekaj problemov, upam pa, da sem zadel najvažnejšega. Povsem pa soglašam prav v tem z ostalimi našimi tovariši, da gremo sedaj prav zares dalje od samih besed, torej zares k dejanjem.

Franc Rupret

O novih gigantskih gradnjah

Na zadnji seji sekcije za gradbeništvo pri Gradbeni zbornici v Beogradu se je razpravljalo o gradnji kombinata za aluminij, ki se bo gradil v Črni gori.

Po planu mora pričeti kombinat z delom leta 1961. Investicije bodo dosegle vrednost ca. 50 milijard dinarjev. S temi investicijami bi se naj dosegla proizvodnja 50.000 ton aluminija na leto. Za primerjavo navajamo, da je Jugoslavija proizvajala v letu 1954 skupno 11.500 ton.

Dela so takega obsega, da jih seveda sama črnogorska podjetja ne zmorejo. Investitor se je zato obrnil na Zvezno gradbeno zbornico, da iste zainteresira za ta nem pripravljala dela, ki bodo sama po dela podjetja iz vse države.

Prihodnje leto se bodo izvajala v glavnosti za naše pojme ogromna (gradnja cest, ureditev naselij, ureditev gradbišč itd.). V letih 1958, 1959 in 1960 bo dosegla vrednost del v 1 letu po 15 milijard, kar pomeni toliko, kot znaša letna vrednost investicij v vsej Sloveniji.

Drugo nič manj impozantno delo, ki bo angažiralo velik del gradbenih kapacitet naše države, je gradnja kanala Donava-Tisa-Donava.

Kanal je izrednega pomena za izboljšanje donosa kmetijstva naše žitnice Vojvodine. Vrednost glavnih (osnovnih) investicij je preračunana na ca. 60 milijard dinarjev. Dela bi se morala dogotoviti v roku 10 let.

Predvidena dolžina osnovnih (glavnih) kanalov znaša okoli 600 km, s temi kanali bo mogoče navodnjevanje zemljišča ca. 360.000 ha zemljišča.

Skupna količina izkopov bo znašala ca. 126.000.000 m³. Za izgradnjo bo potrebno 500.000 m³ betona, 40.000 t bet. železa. Za razdelilno mrežo pa bo potrebno vgraditi še 1.600.000 m³ betona.

Na glavnih kanalih bo n. pr. zgrajenih ca. 80 mostov skupne dolžine 4000 m. Ze iz navedenega je dovolj poudarjena veličina del; po drugi strani pa je to dokaz, da smo začeli z resnimi ukrepi za izboljšanje našega kmetijstva. R.

Gradnja mostu v Celju

Naše bralce želimo seznaniti z nekaterimi podrobnostmi pri gradnji mostu čez Savinjo v Celju, kot enim največjim tovrstnim objektom, katere je gradilo naše podjetje.

Katastrofalna poplava v dneh 5. in 6. julija 1954 je ponovno oživila v času vojne zamrla regulacijska dela na Savinji.

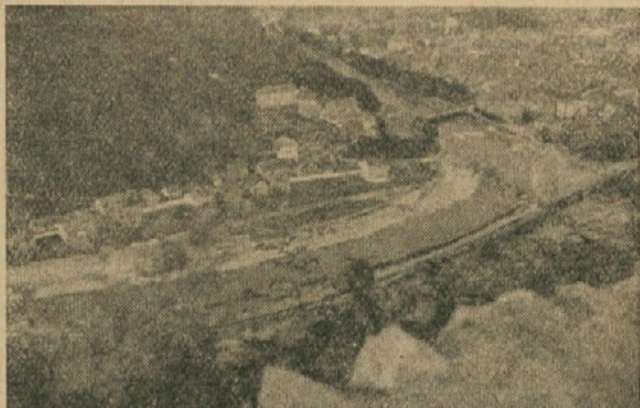
Vsa ta dela je prevzelo in izvaja naše podjetje. V zvezi z gradnjo mostu je naše uredništvo zastavilo vodstvu stavbišča nekaj vprašanj, na katera smo dobili odgovore kot sledi:

Znano nam je, da se doseđanja regulacijska dela ločijo na dva objekta; sama regulacijska dela korita Savinje, kar se smatra kot samostojni objekt, ter gradnja železobetonskega mostu, kar je zopet objekt zase.

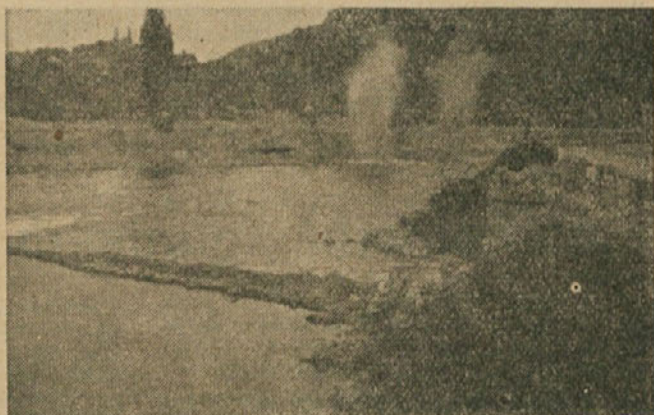
Zanima nas predvsem gradnja mostu. Zato začnimo kar pri obrežnih opornikih, kateri so se gradili že pred licitacijo za gradnjo mostu samega. Kakšne težave so se pokazale pri izkopih in gradnji opornikov, saj segajo le-ti globoko pod dno Savinje?

»V teku regulacijskih del je bil zgrajen v jeseni leta 1955 desni obrežni opornik ter desni obrežni rečni steber. Pomladi naslednjega leta, t. j. letos, sta bila do meseca aprila končana nadaljnja strebra in opornik na levem bregu Savinje. Dela na mostnih podporah so morala biti dovršena, ker bi sicer delo na regulaciji bilo ovirano.

Pri gradnji temeljev mostu ni bilo posebnih težav, ker so ugodni. Fundacije rečnih stebrov so izvršene v globino 2,70 m pod bodočim reguliranim koritom, odnosno 5,40 m pod bivšim dnom Savinje. Vsi izkopi mostnih podpor so bili izvršeni v skali. Nadaljnja dela pri gradnji mostu so počivala vse do licitacije, t. j. do meseca junija letos.«

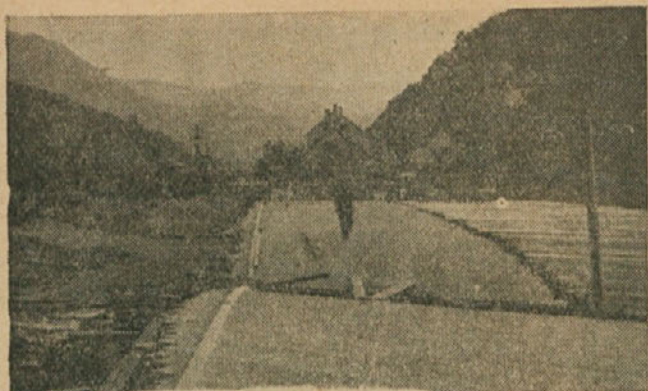
Stanje spomladi leta 1956

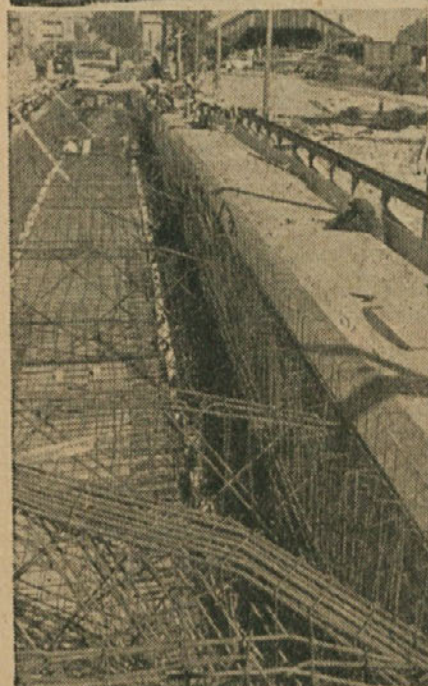
Miniranje opornikov železniškega mostu

Montaža jeklenih I nosilcev — »Pajnerjev«

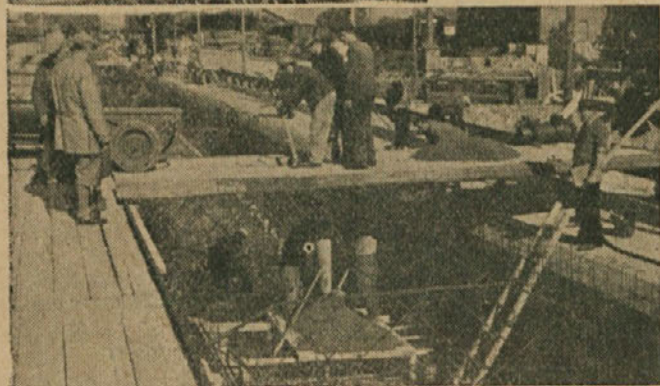

*Naprava opaža
spodnje plošče*

*Polaganje
armature*

*Betoniranje
konstrukcije
mostu*

Na licitaciji za gradnjo mostu je podjetje uspelo. Ali je bil rok dovršitve mostu prekratek z ozirom na ogromne količine materiala, katerega je bilo vgraditi in ali je bil most do roka go'ov?

»Pričetek del je bil v začetku meseca julija, rok dovršitve vseh gradbenih del pa 29. november 1956.

Rok za dovršitev mostu je bil izredno kratek, saj je bilo potrebno vgraditi 190 t železnih težkih nosilcev za odrsko konstrukcijo (peinerji).

Postaviti je bilo potrebno štiri pomožnečasne podpore v deroči Savinji. Tesarska dela so terjala obdelavo in vgraditev 800 m³ lesa. Železokrivci so morali zravnati, rezati, okriviti, zvariti ter prenositi in zvezati 200 t betonskega železa.

Vgraditi je bilo v roku 12 dni 900 m³ betona z uporabo 1200 m³ gramozna in 300 t cimenta. Vgrajevanje betona je bilo zaradi izredno goste armature zelo težavno. Za vgrajevanje istega je bilo vključenih 6 globinskih in 4 opažni vibratorji.

Ti vibratorji so uspešno opravili svojo nalogo, saj so betonske površine dobro zalite in tudi dosežene izredne trdnosti betona (preko 300 kg na cm²).

Te trdnosti so nam dopuščale predčasno razodranje mostu tako, da je bil most razodran že 26. 11. 1956.

Vsa pogodbeno dela so bila do postavljenega termina t. j. do 29. 11. 1956 končana. Sedaj se dokončujejo še nekatera dodatna dela, t. j. instalacijski hodniki, dovodne in odvozne ceste itd.»

Ali nam lahko opišete podrobnosti mostu?

»Nosilnost mostu je 80 t. Poleg dvosmernega cestišča je predvidena obojestranska kolesarska steza ter 2,5 m širok pločnik za pešce. Skupna širina mostu znaša 15 m, celotna dolžina pa 89 m.«

Kakšne težave so se pojavile tekom gradnje?

»Z dobavo materiala ni bilo posebnih težkoč razen gramoza, katerega dobava je včasih celo zavirala delo. V samem početku dela je bilo sicer pomanjkanje kvalificirane delovne sile, predvsem železo-krivcev in tesarjev, kar pa je

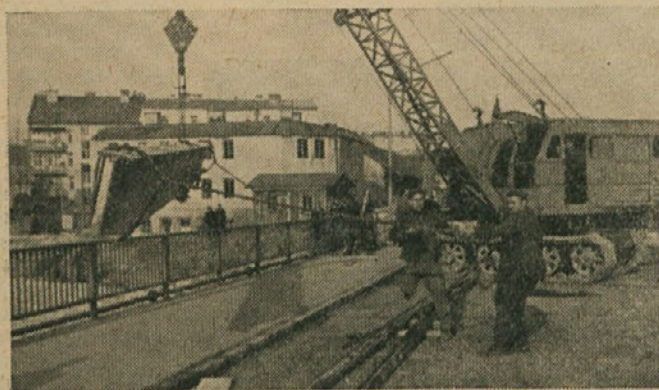
Delo z vibratorjem

Montaža betonskih plošč

bilo kasneje zadovoljivo rešeno. Povprečno je bilo tekom gradnje zaposlenih 180 ljudi.«

Vodstvu stavbišča smo se za podatke zahvalili, kateri pa bodo verjetno zanimali poleg nas tudi čitatelje.

Demontaža »Pajnerjev«

Vlasi s kongresa gradbenih inženirjev in tehnikov v Beogradu

Jubilarni kongres, ki je bil pred kratkim, pomeni vsekakor važno prelomnico v delu organizacije DGIT. Podrobneje bodo delegati poročali o tem na sestanku sekcije Društva gradbenih inženirjev in tehnikov v Celju. V našem časopisu bomo zato objavili samo tisto, kar zanima širši krog čitateljev.

Značilnost kongresa je predvsem v tem, da čeprav ni zanemaril obravnavanja perečih — stanovanjskih vprašanj svojih članov, je posvetil vendarle glavno vsebino svojega dela splošnim problemom naše stroke in splošnim problemom naše gradbeništvu.

Odlika dela kongresa je nadalje v tem, da je pogledal gospodarskim težavam odkrito iz oči v oči. Podani so bili uspehi naše stroke, prikazan naš razvoj, našeta so bila naša uspeha gradbena dela iz dobe po osvoboditvi. Izrečena je bila pohvala vsem požrtvovalnim projektantom, graditeljem in delavcem, katerim gre pač glavna zasluga za vse doseženo.

Referati so podrobno prikazali razvoj proizvodnih sredstev v naši panogi, razvoj šolstva, razvoj znanstvenih inštitutov in zavodov, ki služijo napredku naše stroke.

Poročila sama, posebno pa še pozneje diskutanti, so kritično prikazali tudi slabosti in težave, s katerimi se gradbeništvo bori.

Čeprav ne moremo trditi, da je razprava osvetlila prav vse probleme, vendar lahko trdimo, da je zadela vsaj tiste najvažnejše, najnujnejše. Na kratko torej o stališčih, ki smo jih slišali o teh problemih na kongresu.

I. Ekonomika gradenj

Da se izboljša ekonomika gradenj, so diskutanti iznesli naslednje misli:

a) Potrebna je še doslednejša kontrola ekonomičnosti projektov, vlogo revizijskih komisij je treba še pojačati.

b) Sistematično je nadaljevati delo na izdelavi standardov (predpisov za tipizacijo).

To je osnova za industrializacijo v gradbeništvu.

c) Graditi je na zgoščeni, ozki fronti, sistematično. Več načrtnosti v investiranju. (V Beogradu se trenutno gradi nad 2500 stanovanj. Gradnje so raztresene, neorganizirane in zato drage.)

d) V današnjih pogojih mehanizirano delo ni ekonomično. Zato je dejstvo, da se podjetja mehanizacije branijo; dejstvo

je, da so mehanizirana dela dražja (gradnja novega velesejma v Zagrebu). Zato produktivnost dela pada.

Vsi diskutanti so bili mnenja, da je treba to vprašanje pričiti sistematično reševati. Naveden je bil karakteristični primer cen za vozila — kiperje, ki bi jih naše gradbeništvo najbolj rabilo. Cena varira v odnosu na vrednost dela ca. 60 krat. To je vsekakor znatna coklja za razvoj mehanizacije pri nas.

Drugo, podjetja pri nas so splošnega pomena ter grade vse vrste objektov od adaptacij do hidroelektrarn. Tega ni sicer nikjer v svetu. Tu bo morala gradbena operativa sama napraviti red.

e) Licitacije gredo mnogokje na straniški tir. Enotni predpisi so šele v izdelavi. Pojem naugodnejšega ponudnika še ni razčiščen. Pojavljajo se težnje forsiranja lokalnih podjetij (stanovanjski skladi).

f) Gradbena industrija zaostaja. Z ozirom na predviden povečan obseg stanovanjske izgradnje se predlagajo za obdobje 1957—1960 investicije v gradbeno industrijo v višini okoli 20 milijard din. Napram dosedanjim investicijam v gradbeno industrijo, ki so bile do sedaj izredno majhne, pomeni to okoli 4,5-kratno povečanje.

Izredno gospodarske bi bile investicije v industriji okrasnega kamna, kot izredno dobro idoč izvozni artikel. Po podani analizi bi bilo možno izvoziti letno preko 250.000 ton okrasnega kamna, kar pomeni vrednost okoli 45 milijonov ameriških dolarjev.

g) V vezi s povečano stanovanjsko izgradnjo je nujno tudi povečati kapacitete obrtnih dejavnosti. Poudarjeno je bilo, da se to vprašanje še ni dovolj resno pokrenilo.

h) Podana je bila zahteva, da morajo inštituti bolj sodelovati s podjetji ter bolj usmeriti delo za reševanje neposrednih problemov proizvodnje. Posebno se je priporočala ustanovitev večjega števila poskusnih gradbišč za uvajanje novih gradbenih metod.

i) Inž. Kalafatovič je podal primerjavo produktivnosti dela v gradbeništvu.

Po sedanjih tradicionalnih metodah dela se rabi za 1 m² stanovanjske zgradbe:

v Jugoslaviji	51—53 delovnih ur
v Sovjetski zvezi	29—30 delovnih ur
v Angliji	20 delovnih ur

Iz tega izhaja, da je možno dvigniti produktivnost dela z običajnimi metodami

(a seveda z večjo uporabo mehanizacije) še za okoli 100%. Seveda bi bile potrebne za to še znatne investicije.

Diskutanti so poudarili, da je radikalnejši skok produktivnosti mogoč z montažno gradnjo. Omenil je primer iz Češkoslovaške. Montaža stanovanjskega objekta zahteva samo 1 delovno ur na 1 m². Navedel je primer 42-stanovanjskega bloka, grajenega iz montažnih blokov (panoji). Blok postavi 11 delavcev v 2 smenah v roku 12 dni.

Skupno terja vse delo za ta blok 7 del. ur na 1 m², kar pomeni dvig produktivnosti napram našemu tradicionalnemu načinu dela za preko 700%.

Čas montaže (gradnje) se skrajša za celih 90%. To dokazuje, kako nagel tempo izgradnje je mogoč prav pri montažni gradnji.

II. OSTALI PROBLEMI:

Najvažnejši problemi, ki so bili nakazani v poročilih in razpravi, so naslednji:

a) Potrebno je, da ima gradbeništvo pri Zveznem izvršnem svetu poseben organ (komisijo, sekretariat ali slično). Ker do sedaj takega organa ni bilo, je bilo reševanje specifičnih problemov naše stroke zelo otežkočeno. Sedaj se tak organ že ustanavlja in ga vodi tov. Ivan Maček.

b) Potrebno je pričeti s sistematičnim reševanjem položaja gradbeništva nasploh. Predvsem je neurejen plačni sistem. Na kongresu je bil podan predlog Združenja LRS, ki je vzbudil precejšnje zanimanje. Prednost predloga je v tem, da rešuje v celoti v glavnem vse probleme, da se uredi položaj naše panoge v odnosu na industrijo in da omogoči neovirano poslovanje v samem podjetju. Sprejet je bil sklep, da je treba delati na proučevanju plačnega sistema intenzivno, da bi se to vprašanje čimprej rešilo.

c) Prikazana je bila celotna problematika kadra v gradbeništvu. Stanje je predvsem kritično z naraščanjem za naš kvalificiran kader.

Po navedbi direktorja Rada Jariča je bilo v Beogradu izšolanih 12.000 vajencev, medtem ko jih je v stroki ostalo samo 3000. Povsem na mestu je njegov zaključek, da je torej vzgoja vajencev pod takimi ekonomskimi pogoji najnerentabilnejša za vsako gradbeno podjetje. Apeliral je, da je nujno treba rešiti plačni sistem, da se bo tako ustalil kader v podjetjih. Navedel je primere iz Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike, kjer imajo gradbinci najvišji raven plač v odnosu na ostale gospodarske panoge.

Vsi diskutanti so bili mnenja, da je sedaj že skrajni čas, da se vprašanje reši dokončno.

d) Pri proučevanju kadrovskih vprašanj se je mnogo govorilo o šolstvu. Ugotovljeno je bilo, da so šolski programi nenetni in tudi neprimerni. Programi so prenatrpani s teorijo, mnogo premalo pa dobe dijaki praktičnega znanja.

Predvsem je problem delovodskih šol, ki jih je malo in so še te na začetni stopnji. Problem je zelo resen in morajo podjetja uporabljati za delovodsko delo tehnike in celo inženirje. Zahtevajo se enotni učni programi za te šole.

Glede tehnikov je njihov položaj v družbi neurejen in zato večina tehnikov sili na univerze. Te tendence so škodljive. Kongres je obravnaval predlog za ustanovitev posebnih visokih tehničnih šol, ki bi bile sicer v rangu univerze, vendar bi bile orientirane predvsem na prakso.

Tako za inženirje kot za tehnike se predlaga ureditev pripravniškega staža, ki bi bil točno predpisan glede dobe in glede vrste del, ki jih mora pripravnik — stajžist spoznati in obvladati. Pripravniki bi se zaposlovali v velikih podjetjih, ki bi jim tako prakso dejansko lahko tudi nudila.

e) Razprava je nadalje pokazala, da je v gradbeništvu mnogo premalo strojnih in elektro-inženirjev. To je velika škoda za našo panogo, ki se vendar vse bolj mehanizira. Tov. inž. Barkač, predsednik Zbornice, je izrazil mišljenje, da bi bilo treba šolske programe prilagoditi novim potrebam, tako da bomo dobili nov tip gradbenega delavca, delovodjo, tehnika ali inženirja. Vsi ti bodo morali predvsem obvladati montažno gradnjo, kar zahteva znatne spremembe v organizaciji dela, predvsem pa poznavanje gradbenih in montažnih strojev. Tudi obrtna in zaključna dela so v sodobnem stavbarstvu izrednega pomena in mi ne moremo biti zadovoljni s tem, da poznajo tehnologijo obrtnih del samo redki mojstri in morda še izjemoma kak arhitekt.

f) Seveda je bilo nakazanih še ogromno drugih problemov. Podan je bil predlog, da bi se v društvo vključili delovodje in mojstri (visokokvalificirani delavci).

Mnogo se je diskutiralo o pravilni razdelitvi dela med inženirje, tehnike in delovodje, ker je v tem dejansko še mnogo nejasnosti.

Na splošno je bilo mnogo diskusije o tem, da je inženirsko-tehnični kader premalo stimuliran in da je tu vzrok za nezainteresiranost. Mnogo je bilo kritike, da smo gradbinci zgradili že ogromno stano-

vanj, da pa so stanovanjske razmere članov gradbenih kolektivov izredno slabe.

Kritično je treba končno pripomniti, da je na kongresu mnogo diskutantov iskalo krivdo za gospodarske napake izključno v predpisih. Le redki diskutanti so pokazali na napake, ki jih pa zakrivimo sami (luksuzni načrti, slaba organizacija dela itd.) in kar tudi v nemajhni meri zavira naš gospodarski napredek.

IV. NAPREDEK GRADBENIŠTVA:

Interesanten je bil referat sedanjega novega predsednika inž. Maksimovića o napredku v naši stroki.

Betonski mešalec je skrbno pripravljen in podmazan; čaka ga obilo dela pri betoniranju mostu čez Savinjo

Tako je n. pr. po podatkih bilo v razdobju od leta 1951—1955 prijavljeno 2415 raznih patentov, od tega 480 (okroglo 20%) iz naše stroke.

Pri izumih je stanje slično. Od skupno 222 izumov jih imamo gradbeniki 4, t. j.

uspešno. Oboje dokazuje, da je bilo gradbeništvo na tem področju zelo aktivno in uspešno.

Z napredkom naše panoge se bavi 19 znanstvenih laboratorijev in inštitutov, in sicer: 5 v Srbiji, 5 v Hrvatski, 4 v Sloveniji, 3 v Bosni ter po 1 v Makedoniji in Črni gori.

Poleg tega pomagajo še pri tem delu razna društva; posebno uspešno je bilo ocenjeno delo društva za geomehaniko ter Sekcije za visoke jezove.

Prav posebej so bili omenjeni uspehi poizkusne postaje za prednapeti beton. Tov. Maksimović ugotavlja, da so ostvaritve, kot n. pr. krožna hala razpetine 106 m na velesejmu v Beogradu, hanger razpetine 65 m, rekordni uspehi na svetu sploh.

Z ozirom na te uspehe bi ne bilo slabo, da se tudi naše podjetje poveže s tem zavodom, ki ga vodi naš priznani strokovnjak za prednapeti beton, inž. Zeželj.

Kongres je osvojil predloge, ki jih je podal inž. Maksimović, da se je treba lotiti še posebej in nujno znanstvenega proučevanja:

izgradnje sodobnih cestišč,

izgradnje objektov visokih gradenj, predvsem stanovanj,

proizvodnje gradbenih materialov ter gradbene mehanizacije.

Sklepi, ki jih je sprejel kongres, so zelo pomembni in nalagajo društvom GIT obsežne in odgovorne naloge. Ako bomo uspeli, da te naloge uresničimo, smo lahko prepričani, da bo to naši stroki v znatni meri pripomoglo k napredku.

Rupret

Kaj je pravzaprav smisel norm?

Norma je zakon o delu! Norma ni sredstvo za izkoriščanje delavca, ampak je pokazatelj, kaj lahko delavec napravi v odrejenem času brez kvarnih vplivov na svojo telesno kondicijo in zmanjšano proizvodnost dela oziroma njegove delovne sposobnosti. Mnogi še danes napačno pojmujejo smisel in duh norm. Pri teh se celo pojmovanje norm privede na denarno merjenje, a ne na tehnično, kar pa je v osnovi zgrešeno!

Značilnosti predloga za nov plačilni sistem

Združenje gradbenih podjetij LRS je te dni predložilo pristojnim forumom, t. j. predvsem Zvezni gradbeni zbornici, ostalim republiškimi združenjem, predsedstvu sindikatov gradbenih delavcev, sekretariatu za delo FLRJ, zvezni in republiški komisiji za plače itd. predloge za nov plačilni sistem v gradbeništvu.

Z ozirom na to, da je naše »Glasilo« namenjeno predvsem našim delavcem, bom na tem mestu obrazložil detajlnejše samo tisto, kar v prvi vrsti zanima naše bralce, medtem ko bom strokovno plat nakazal samo v obrisih.

I. OSNOVE ZA NOV PLAČNI SISTEM:

1. Po našem predlogu bi se gradbenemu podjetju priznaval plačilni sklad po količini izvršene proizvodnje, kar bi bilo edino merilo s strani skupnosti.

Koriščenje tega sklada pa bi bilo prepuščeno samemu podjetju. Čim bolj pametno (racionalno) bi podjetje delalo, tem bolj bi lahko podjetje plačevalo svoje delavce.

Skupnost ne bi več kontrolirala presežanje *norm* niti ne bi kontrolirala več kvalifikacijski sestav. To pomeni, da bi se kontrola skupnosti do podjetja zreducirala samo na kontrolo učinka dela, *produktivnosti dela* itd., t. j. samo na kontrolo *uspehov proizvodnje*.

V bistvu pomeni torej naš sistem internu popolno *sprostitev plač*, po drugi strani pa omogoča skupnosti tako sigurno kontrolo, da je vsaka bojazen okoriščenja na račun skupnosti izključena (če izvzamemo seveda kriminal, goljufijo itd., kar pa seveda ne more izključiti noben sistem).

2. Vsakemu je jasno takoj na prvi pogled, da je najvažnejše vprašanje, kako *pravilno* določiti plačne sklade podjetjem. Osnova za določanje plačnih skladov so proračuni objektov. Da bi se kvaliteta teh proračunov izboljšala, smo v našem predlogu izdelali osnutek enotnih, natančnih navodil za kalkulacijo gradbenih del, s katerimi so točno predpisani načini kalkuliranja, norme, amortizacija, režija, stopnja mehaniziranosti dela, enotne transportne cene in enotne kalkulativne tarife (plačne) postavke.

Strokovnjaki so mnenja, da je za dober predračun potreben tudi dober projekt. Ako je izpolnjen tudi ta predpogoj,

potem je možno z enotnimi proračuni, izdelanimi na osnovah našega predloga, po mnenju starih kalkulantov »zadeti« ceno z veliko sigurnostjo v mejah $\pm 5\%$. Zato se predvideva tudi določena korekcija norm. Na dlani je, da bi bili taki predračuni za gradbena podjetja povsem nekaj drugega, kot so dosedajni proračuni, ko je znašal v nekem primeru v Makedoniji celo 80%.

Pri solidno sestavljenih predračunih se solidno izračuna tudi strošek za plače. To se je delalo že pri sedanjih proračunih. Za našo uporabo bi bilo treba temu proračunu plač posvetiti le več pozornosti. Dalje, posebej bi bilo treba v proračunu izkazati še tako imenovane *režijske plače* (plače uslužbencev, čuvajev itd.). Ti režijski stroški plač bi bili seveda tudi normirani.

3. Za pravičen predračun stroškov plač so poleg norm, katere poznamo, mero-dajne predvsem *kalkulativne tarife*. Do sedaj se kalkulira splošno z enotnimi kalkulativnimi tarifami 32.—, 37,50, 47.— in 64.— din za nekvalificirane, polkvalificirane, kvalificirane odnosno visokokvalificirane delavce, brez ozira na poklice.

Tu predlagamo bistvene izpremembe, in sicer:

a) Plače v vseh gradbenih poklicih ne morejo biti enake, ker tudi pogoji dela niso enaki.

b) Plače v gradbeništvu so v osnovi prenizke in kader iz gradbeništva beži v tovarne.

Zato je treba določiti za gradbeništvo takšno raven plač, da se bo delovna sila pri nas ustalila.

c) Komisija pri Združenju je bila mnenja, da se bo vse to težko doseglo z nekim pavšalnim pogajanjem za raven plač, ampak, da je potrebno to raven ekonomsko-tehnično, to se pravi *znanstveno dokazati* in utemeljiti.

Zato smo se odločili za *analitično oceno delovnih mest* (skupin poslov) v gradbeništvu; o pomenu te ocene bomo govorili še posebej.

4. Ker je dokazano, da gradbeni delavec v povprečju ne more delati vse leto, ker ga v tem ovirata dež, poplave, sneg in mraz in je zato oškodovan za znaten del prejemkov, je komisija predložila, da mora gradbeništvo s temi pogoji dela računati, da mora s temi stroški kalkulirati in da je treba *stalnim* gradbenim delavcem te prekinitve tudi plačati.

Seveda je po drugi strani bilo osvojeno načelo, da se denar v te namene ne sme razmetavati. Sistem naj bi bil tak, da bi podjetje navajal k skrajni štednji ter bi tako podjetje bolj kot do sedaj iskalo možnosti za zaposlitev ljudi preko zime.

5. Terenski dodatek bi dobil po našem predlogu *večji pomen*. Komisija je v glavnem osvojila tiste principe, ki smo jih v našem podjetju osvojili že pred leti, a ki jih sedaj zaradi togih predpisov ne moremo izvajati.

a) Terenski dodatek pripada *vsem* stalnim gradbenim delavcem brez ozira na kvalifikacijo.

Glede sezonskih delavcev bi bilo merodajno tržišče samo.

b) Terenski dodatek bi pripadal tujim delavcem in vozačem.

c) Poročeni delavci bi imeli ca. 30% višji terenski dodatek kot samski delavci.

d) Višina terenskega dodatka bi bila različna po stopnjah strokovnosti (kvalifikacijah), vendar pa bi bile razlike manjše.

Komisija je zavzela stališče, da bi morali biti predpisi za terenski dodatek po posameznih republikah različni, ker so pogoji tržišča, delovne sile, pa tudi pogoji življenja zelo različni.

Kalkulant bi na osnovi iznešenih načel in republiških predpisov izračunal kvoto terenskih dodatkov, torej *znesek*, ki ga družba prizna za izgradnjo določenega objekta v ta namen.

5. Predlagamo tudi nov sistem premiranja na znatno *širši osnovi*. Enotni predračuni bi namreč bili naravnost idealna baza (osnova) ter bi le-ta omogočila družbi točno kontrolo produktivnosti dela in točno kontrolo ekonomskega (gospodarskega) uspeha podjetja.

To pa vsekakor zadostuje, da se lahko tudi premiranje *sprosti*; saj je s tem sistemom dana družbi garancija, da je vsako okoriščenje nemogoče.

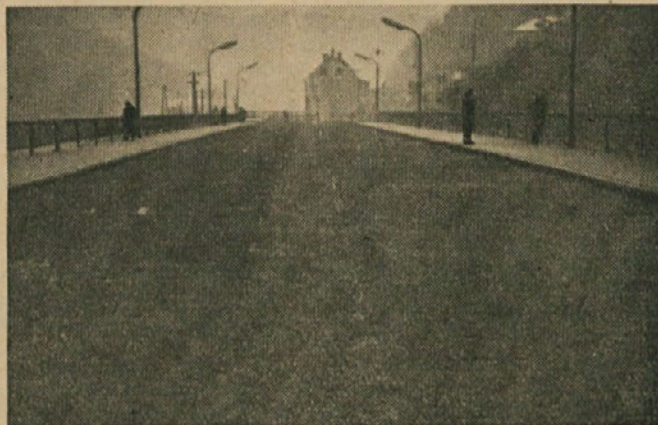
Ekonomski uspeh pri gradnji nekega objekta bi v odnosu do predračuna že predstavljal *znižanje cene*. Kolektivu podjetja bi se moral priznati znaten delež doseženega znižanja cene za *premiranje*.

Premirali bi se po našem predlogu vsi stalni uslužbenci in vsi *stalni* delavci, ki bi izpolnili vnaprej določene pogoje.

Brez dvoma bi se s takim sistemom premiranja v znatni meri povečala vzpodbuda za boljšo organizacijo dela, štednjo, dvig produktivnosti itd.

6. Podjetje bi po našem sistemu opravičevalo potrošeni plačni sklad s položnimi situacijami. Kontrola banke, ki se je nekateri boje, bi bila ista kot do sedaj. V glavnem bi imela zadnjo besedo bilančna komisija. Med letom bi banka ukrepala samo v primeru izrazitih neskladnosti, kar je lahko delala tudi do sedaj.

V obrazložitvi predloga smo pri obravnavanju odnosov z banko posebej poudarili, da kontrola plačnega sklada med

Pogled na gotov most
29. novembra 1956

Sama uporaba tega zneska (kvote) bi bila prepuščena podjetju samemu. Tudi v tem se kaže v bistvu *sprostitve* plačnega sistema. Da se preprečijo eventualne anomalije (grobe neskladnosti), smo predlagali vendar omejitve (maksimalno in minimalno tarifo).

letom iz več razlogov ni mogoča.

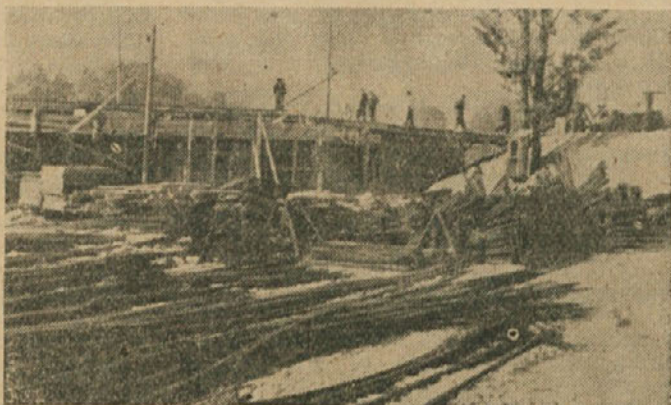
7. Ves naš predlog za nov plačni sistem stremi za tem, da bi se razmere znotraj gradbenih podjetij pa tudi razmere na splošno v gradbeništvu utrdile.

Zato je sistem delan s stališča *stalnih* gradbenih delavcev. Seveda smo smatrali

tiste gradbene delavce, ki jih pošlje podjetje v zimi zaradi mraza in snega na zimski dopust, še vedno kot stalne delavce.

Ako torej pojmuje mo stalnega gradbenega delavca tako, potem seveda v gradbenih podjetjih v bodoče ne bo večje potrebe po sezonskih delavcih.

Posnetek iz gradnje mostu:
grmada betonskega železa
je pripravljenega
za vgraditev

Vendar se to v doglednem času še ne bo moglo povsem urediti. Zato predvidevamo za bodoče za sezonske delavce v gradbeništvu poseben položaj (status). Sezonski gradbeni delavci bi se, kot je to v kmetijstvu že urejeno, smatrali kot najemni delavci; le-ti bi bili plačani po učinku (akordu). Sezonski delavci bi ne bili premirani in tudi ne soudeleženi pri dobičku; prav tako ne bi sezonski delavci bili člani samoupravnih organov in ne bi volili v samoupravne organe.

Kaj smo hoteli doseči s tem? Predvsem bi ti ukrepi vplivali na to, da bi se prav gradbeni delavci ustalili v podjetju, saj je stalna delovna sila predpogoj napredka.

Obenem pa bi s tem odpravili slab vpliv sezonskih delavcev na delavsko samoupravljanje, kajti le-ti očitno ne razumejo interesov in gospodarske politike podjetja.

Toliko torej o samem predlogu. Res je, da so nekatere stvari težje razumljive, pa jih bomo na željo še natančneje obravnavali na sestankih, za kar bo sedaj v kratkem času dovolj prilike.

II. POMEN ANALITIČNE OCENE

Navada je že, da pri uvajanju vsake novotarije nastane odpor. Ta odpor pomeni po eni strani že nekako prirojeno nezaupanje do vsega novega, po drugi strani pa terjajo novotarije skoro vedno nekaj več dela, ali če drugega ne, vsaj zahtevajo, da se v problem poglobimo, da

ga preučimo in da uporabo take novotarije osvojimo.

Dejansko bi neumnost, uvajati novotarije samo zato, ker so mogoče moderne itd. Tu bi navedel samo to, da so analitično oceno del pričeli prvi koristiti kapitalisti. Mi ne moremo zanikati, da imajo le-ti zelo, celo še preveč razvit čut

za to, kaj se njim ekonomsko-finančno izplača (rentira) ali ne. Izredno nagel razvoj te nove vede v Ameriki, Belgiji, Nemčiji, Angliji, Franciji itd. kaže, da so imeli kapitalisti pri tem vsekakor račun.

Problem pravilne določitve tarifne postavke posamezniku je nastal najprej v velikih podjetjih.

Mala obrtna podjetja tega problema v glavnem niso poznala. Mojster ali mali podjetnik je sam osebno dobro poznal vse ljudi, poznal je efekt njihovega dela, vedel tudi za njihove posebne uspehe. Ne — mnogokrat čujemo za to danes kričati, kako lahko je bilo včasih z ljudmi delati, kakšne možnosti je imel podjetnik, da je lahko ljudi zainteresiral (nagrade) itd.

V velikih (tako zasebnih kot državnih) podjetjih pa tako »po domače« ni več šlo. Plačni sistem velikega podjetja mora biti detajlno proučen; biti mora tak, da odpira delavcem in uslužbencem podjetja realne perspektive razvoja. Vsakemu delavcu in uslužbencu mora biti znano, kakšne pogoje mora doseči, da bo lahko napredoval itd. Delavci in uslužbenci na posameznih delovnih mestih morajo biti prepričani, da so plačni odnosi v kolektivu pravilni, to se pravi, oni sami morajo biti prepričani, da jim je težina dela pravično odmerjena.

Za ureditev teh problemov so znanstveniki iznašli sistem analitičnega ocenjevanja. V splošnem razlikujemo:

a) analitično ocenjevanje delovnih mest (poslov);

b) analitično ocenjevanje osebnih sposobnosti.

Poleg tega je potrebno, da ima podjetje poleg točnega popisa delovnih mest z vsemi podatki (potrebna strokovnost, praksa, odgovornost itd.) tudi s pravilnikom (pri nas bi se naj morda to reševalo s tarifnim pravilnikom) točno določen sistem napredovanja.

Danes bomo govorili samo o analitični oceni.

A. ANALITIČNA OCENA DELOVNIH MEST

Pri nas je še do danes v glavnem veljala praksa določanja tarifnih postavk po občutku, »od oka«.

Ako pa vemo, kako občutljiv problem je ravno plača, potem sigurno ni prav, da v dobi, ko vendarle začenjamo urejevati vse probleme sistematično, imamo ravno do tega tak odnos.

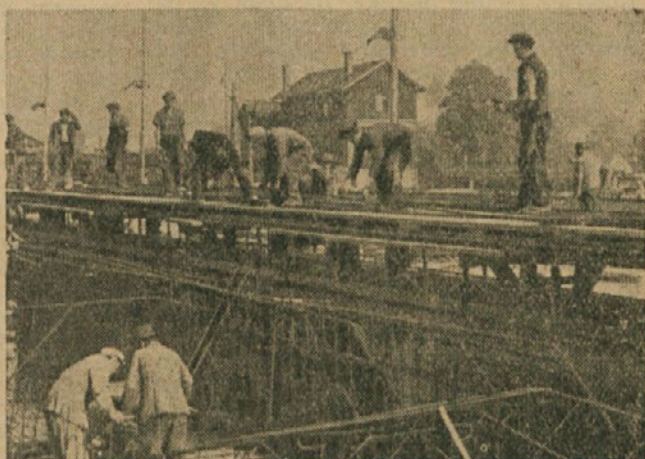
Če so torej bili že kapitalisti prisiljeni, da odstopijo od provizornega določanja plač, je to po mojem mnenju *tem bolj nujno za socialistična podjetja, ki morajo sprovajati v prakso načelo: Vsakemu po svojem delu.*

Za razumevanje nadaljnje razlage je nujno potrebno ločiti pojem delovnega mesta (v gradbeništvu istovetno s skupino poslov) od pojma osebe, ki na tem mestu dela. Za določitev povprečne tarifne postavke delovnega mesta (skupina poslov)

delovnem mestu dela (v gradbeništvu je normalno in običajno, da dela na enakih delovnih mestih po več delavcev, ki imajo seveda različne sposobnosti). To dvoje je treba razlikovati in strogo ločiti. V tem poglavju govorimo torej o *analitični oceni delovnega mesta*. Analitično oceniti delovno mesto pomeni natančno presoditi, kaj se na delovnem mestu zahteva in kakšni so vplivi okolja na to delovno mesto.

Zahteve, ki se običajno ocenjujejo, so naslednje:

1. znanje, ki se za delovno mesto zahteva;
  2. spretnost;
  3. odgovornost za sredstva (stroje), za material in za izdelek, ki je vezana na delovno mesto;
  4. odgovornost za varnost drugih ljudi, ki delajo ali se gibljejo v bližini;
  5. odgovornost za proces dela (za potek dela);
  6. fizični napor, ki ga delovno mesto zahteva;
  7. napor čutil in živcev, ki ga delovno mesto zahteva;
  8. razmišljanje (študij), ki ga terja delovno mesto.
- Vplivi okolja, ki se morajo upoštevati pri oceni težine dela na tem delovnem mestu, so naslednji:
9. povprečna temperatura na delovnem mestu;
  10. voda, vlaga, kisline;

Polaganje armature —
tokrat izredno težavno delo

se ocenijo zahteve delovnega mesta in vplivi okolice na to delovno mesto.

Za določitev osebne tarifne postavke (plače) delavca se pa izhaja iz povprečne tarifne postavke, ki je določena za to delovno mesto ter iz analitične ocene sposobnosti vsakega delavca, ki na takšnem

11. umazanost, zamaščenost, olje, prah;
12. plini, izparine;
13. ropot in potres;
14. bleščanje, pomanjkanje svetlobe;
15. nevarnost prehlada;
16. nevarnost nezgod na delovnem mestu.

Posamezna delovna mesta se primerjajo med seboj ločeno po vseh 16 zahtevah in vplivih. Čeprav je nemogoče vse zahteve in vplive točno meriti, jih vendar strokovnjaki lahko z veliko sigurnostjo in realno ocenijo. Zato govorimo o analitični oceni in ne o merjenju.

Seveda mnogi, ki so nasprotni vsemu naprednemu, govore: analitična ocena je spet samo nekaj približnega in nič preciznega itd., ostanimo raje pri starem.

Vendar bi lahko na podlagi navedenega vsak laik razvidel, da je to pogajanje za višino tarifne postavke povsem drugačno, če si najprej odgovorimo na 16 vprašanj, zahtev in vplivov na delovnem mestu. Že sama obravnava teh vprašanj da sama po sebi ugotovitve, ki so že daleč od navadnega ugibanja, nekatere se pa dajo tudi meriti (znanje, temperatura, napor, odgovornost itd.). Vse eventualne napake pa se nujno odstranijo, ko sestavimo prioriteten (vrstni) red za vsako od navedenih zahtev in vplivov.

Za razumevanje objavljamo v »Glasilu« tri karakteristične profile (slike) delovnih mest ter tri prioritete rede ocen za znanje, odgovornost in fizični napor za 10 proučenih delovnih mest.

Z analitično oceno dobimo točkovno vrednost delovnega mesta, te točke pa so osnova za določanje tarifnih postavk (in plač).

Seveda je sama ocena šele osnova za določitev tarifne politike. Na dlani je, da so posamezne zahteve delovnega mesta (strokovnost, odgovornost *važnejše*, kot n. pr. nekateri vplivi okolice (ropot, temperatura, bleščanje ali slinčo).

Plačna politika se izračuna torej tako, da se da točkam za posamezne zahteve in vplive lahko različno vrednost.

V prilogi sta izdelana 2 primera določitve tarifnih postavk, ki sta izračunana samo zaradi razumevanja. Kakšna bo v resnici vrednost ene točke, kakšna bo teža točk za razne zahteve, bo končno odločil seveda enotno pristojen državni organ, da bo naša plačna politika enotna.

V prvem primeru so vse točke enako »težke«. V drugem primeru pa so točke za znanje, odgovornost in napor upoštewane z dvojno težo (dvojno vrednostjo).

Izbrane karakteristične slike (profili) delovnih mest nazorno kažejo značilnosti izbranega delovnega mesta:

a) pri tesarju specialistu se odraža znanje, odgovornost in nevarnost;

b) pri kopaču se odraža predvsem fizični napor;

c) pri bageristu se odraža predvsem odgovornost.

Detaljnije o tem rapravljati zaenkrat prostor ne dopušča.

Analitična ocena v gradbeništvu pa ima po našem predlogu še širši pomen:

a) z analitično oceno lahko izračunamo pravilne kalkulativne tarife;

b) z analitično oceno lahko pravilno uredimo odnose plač v gradbenih podjetjih;

c) z analitično oceno se lahko pogajamo za priznanje pravilne ravni plač na znanstveni podlagi.

Ze grobe analize kažejo, da je analitična ocena delovnih mest za našo panogo izredno ugodna. Predvsem je značilno, da mora biti strokovnost kvalificiranih delavcev zelo velika, ker morajo obvladati zelo raznovrstne posle.

Fizični napor gradbenih delavcev je razmeroma zelo velik, pogoji dela pa so zelo neugodni ter je zato vpliv okolja na delovnem mestu zelo pomemben. Zato mora vsak gradbinec razumeti, da je analitična ocena pot do priznanja prave naše panoge, pot do priznanja ravni plač, ki dejansko ustreza težini in pogojem dela.

B. ANALITIČNA OCENA OSEBNIH SPOSOBNOSTI

Ta ocena je članom našega kolektiva že znana in je tu ne bi podrobno tolmačili. Komisija pri Združenju je skoro v celoti osvojila pri nas preizkušen sistem ocenjevanja. Dodali smo še to, da se bo v oceni delavca razen strokovnosti, storilnosti, kvalitete, odnosa, iniciative, discipline in upoštevanja let službe upoštevalo še družbeno-ekonomsko znanje. To je za poglobitev delavskega samoupravljanja izredno važno.

III. POMEN PREDLOGA

Predlog, ki ga je podalo naše Združenje, je vzbudil velik interes med gradbeniki vse države.

Sedaj je stvar tako daleč, da bo predlog v dokončni obliki predložen naši vladi nekako do konec tega leta. S tem predlogom smo dali iniciativo, da sedaj vsa naša panoga temeljito proučuje plačni sistem in da so vsi izgledi, da bo gradbeništvu do konec leta uradno izstopilo s predlogom, ki bo, upamo, vendarle zadovoljil naše upravičene zahteve.

Niti ni najvažnejše, koliko od tega našega predloga bo dokončno ostalo v končni formulaciji, saj so mnenja zelo deljena. Vendar pa so z našim predlogom obdelana vsa bistvena vprašanja nagrajevanja v gradbeništvu in lahko pričakujemo, da bo tudi uradni predlog naše Zbornice prav tako kompleksen.

PRIMER DOLOČANJA TARIFNE POSTAVKE

Varianta I: specifična teža vseh zahtev delovnega mesta = 1,00

Delovno mesto	Točke za					Vrednost točke din	Tarifna postavka din
	znanje	odgo- vornost	napor	pogoji	skupaj točk		
1. Tesar specialist	150	240	155	240	785	0,10	78,50
2. Železokrivec-skupin.	110	210	140	250	710	0,10	71.—
3. Upravljač vrt. žerj.	125	255	110	135	625	0,10	62,50
4. Bagerist	115	250	110	160	635	0,10	63,50
5. Zidar, kvalif.-samost.	90	110	120	290	610	0,10	61.—
6. Bet. samost. v kesonu	85	75	150	460	770	0,10	77.—
7. Miner, samost. v tunelu	115	180	130	345	770	0,10	77.—
8. Priučen tesar	55	45	85	245	430	0,10	43.—
9. Priučen zidar	45	30	80	290	445	0,10	44,50
10. Kubikaš	30	30	115	265	460	0,10	46.—

PRIMER DOLOČANJA TARIFNE POSTAVKE

Varianta II: specifična teža za znanje, odgovornost, napor = 2,00

Delovno mesto	Točke za					Vrednost točke din	Tarifna postavka din
	znanje	odgo- vornost	napor	pogoji	skupaj točk		
	2,00	2,00	2,00	1,00			
1. Tesar specialist	300	480	310	240	1330	0,06	80.—
2. Železokrivec-skupin.	220	420	280	250	1170	0,06	70.—
3. Upravljač vrt. žerjava	250	510	220	135	1115	0,06	67.—
4. Bagerist	230	500	220	160	1110	0,06	66.—
5. Zidar, kvalif. samost.	180	220	240	290	930	0,06	56.—
6. Bet., samost. v kesonu	170	150	300	460	1080	0,06	65.—
7. Miner, samost. v tunelu	230	360	260	345	1195	0,06	72.—
8. Priučen tesar	110	90	170	245	615	0,06	37.—
9. Priučen zidar	90	60	160	290	600	0,06	36.—
10. Kubikaš	60	100	230	265	655	0,06	39.—

PRIORITETNI VRSTNI RED ZA 10 KARAKTERISTIČNIH DELOVNIH MEST
V GRADBENIŠTVU

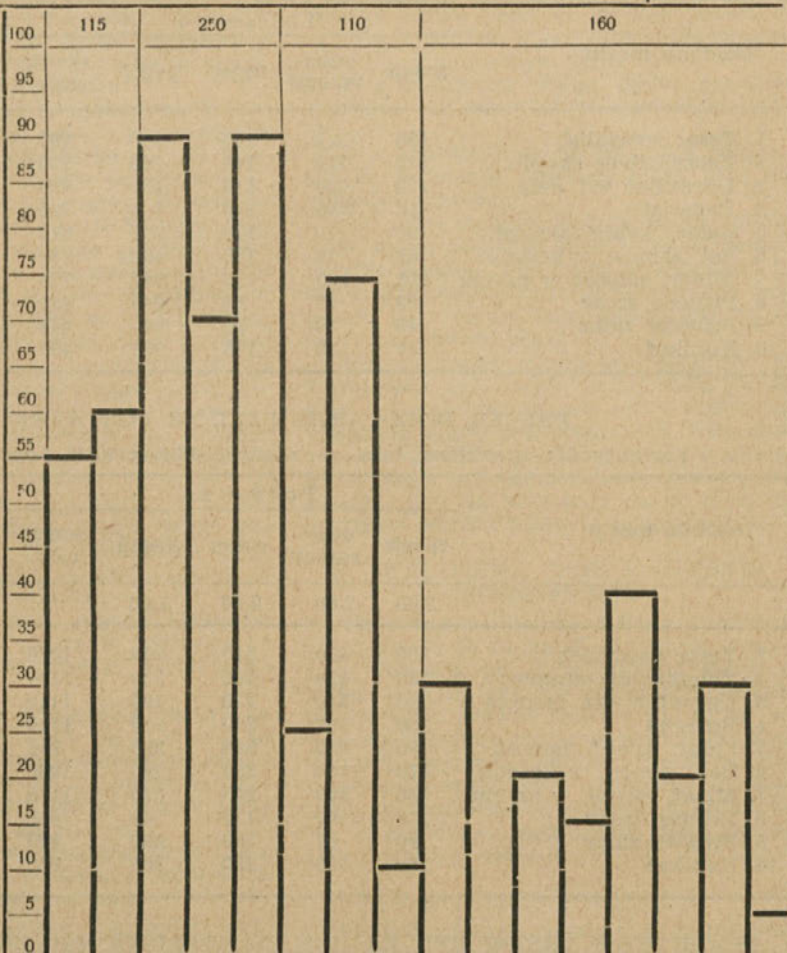
Primer:

Strokovnost			Odgovornost za sredstva			Fizični napor		
St.	Delovno mesto	%	St.	Delovno mesto	%	St.	Delovno mesto	%
1.	Tesar specialist	95	1.	Bagerist	90	1.	Kubikaš	95
2.	Železokr.-skupin.	85	2.	Žerjavist	85	2.	Betonerec v kesonu	80
3.	Zidar, samostojni	60	3.	Železokr.-skupin.	75	3.	Zidar, priučen	55
4.	Žerjavist	60	4.	Tesar, specialist	65	4.	Tesar, priučen	55
5.	Miner, sam. v tun.	60	5.	Miner, sam. v tun.	50	5.	Zidar, samostojni	50
6.	Bagerist	55	6.	Zidar, samostojni	40	6.	Železokr.-skupin.	50
7.	Betonerec v kesonu	55	7.	Betonerec v kesonu	30	7.	Tesar specialist	45
8.	Tesar, priučen	30	8.	Tesar, priučen	20	8.	Miner v tunelu	40
9.	Zidar, priučen	25	9.	Zidar, priučen	15	9.	Bagerist	25
10.	Kubikaš	15	10.	Kubikaš	5	10.	Žerjavist	15

C. PROFIL OCENE DELOV. MESTA: Bagerista

Točk:
635

Ocena v odstotkih od maksimuma
(100%)

Označba zahtev
in vplivov okolja

Znanje

1. Strokovno znanje in izkušnja

2. Spretnost

3. a) sredstva dela in

b) varnost drugih

c) potek dela

4. a) mišic

b) čutil in živcev

c) razmišljanje

5. a) temperatura

b) voda, vlaga, kisline

c) umazanost, zamaščenost,

d) plini, izparine

e) ropot in potresi

f) bleščanje ali pomanjkanje

g) nevarnost prehlada

h) nevarnost nezgod

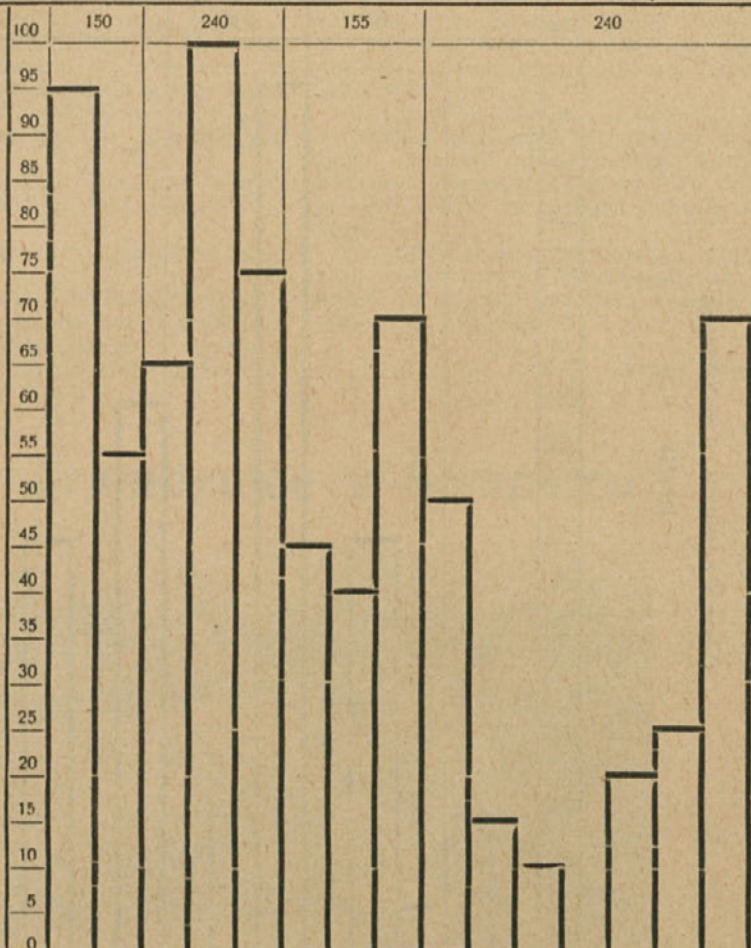

C. PROFIL OCENE DELOV. MESTA: Tesarja specialista

Točk:
785

Ocena v odstotkih od maksimuma

(100%)

Označba zahtev
in vplivov okolja

Znanje

Odgovornost

Obremenjen

Vpliv okolice

1. Strokovno znanje in izkušnja

2. Spretnost

3. a) sredstva dela in

b) varnost drugih

c) potek dela

4. a) mišic

b) čutil in živcev

c) razmišljanje

5. a) temperatura

b) voda, vlaga, kisline

c) umazanost, zamaščenost,

d) plini, izparine

e) ropot in potresi

f) bleščanje ali pomanjkanje

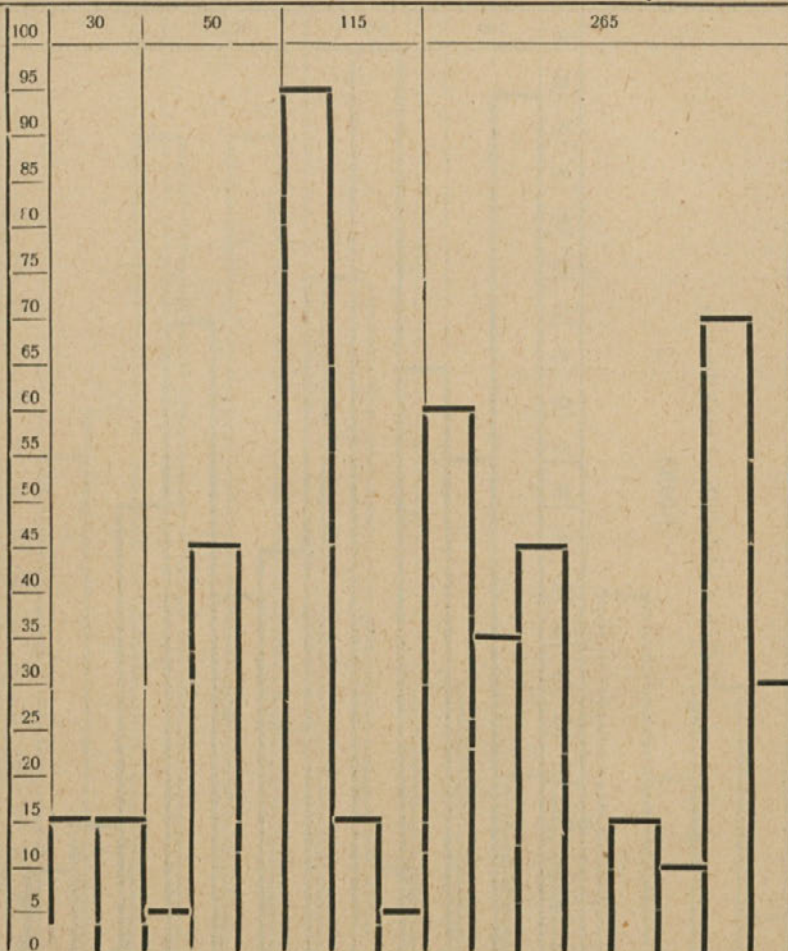
g) nevarnost prehlada

h) nevarnost nezgod

C. PROFIL OCENE DELOV. MESTA: Kubikaša (kopača)

Točk:
460

Ocena v odstotkih od maksimuma
(100%)

Označba zahtev
in vplivov okolja

Znanje

Odgovornost

Obremenjen

Vpliv okolice

1. Strokovno znanje in izkušnja

2. Spretnost

3. a) sredstva dela in predmet

b) varnost drugih

c) potek dela

4. a) mišic

b) čutil in živcev

c) razmišljanje

5. a) temperatura

b) voda, vlaga, kisline

c) umazanost, zamaščenost,

d) plini, izparine

e) ropot in potresi

f) blešanje ali pomanjkanje

g) nevarnost prehlada

h) nevarnost nezgod

Važno je tudi dejstvo, da bo sedaj po naši iniciativi predlog široko obravnavan v združenjih in sindikatih po vsej državi in lahko pričakujemo, da bo izpolnjen samo v pozitivnem smislu, torej na boljše.

Za izvršitev tega predloga bo potrebno še precej dela, študija in proučevanja. Vendar če upoštevamo, da bo sistem omogočil v znatni meri urediti razmere v naši panogi, potem nam pač ne sme biti žal truda.

Sestavljavci predloga smo imeli za cilj, da bi s tem dosegli za našo panogo naslednje:

a) ravnovesne plače, t. j. ustrezno svojo raven plač;

b) sistem bi vezal delavca na podjetje;

c) sistem omogoča, da dobro organizirana podjetja s specializacijo in mehanizacijo dosežejo za svoje člane kolektiva lahko znatno višje plače;

d) sistem dovoljuje premiranje na široki osnovi;

e) sistem je zelo stimulativen. Plačni fond se odreja po obsegu proizvodnje, brez ozira na število ljudi in njih kvalifikacijo;

f) sistem rešuje vprašanje premeščanja ljudi (s terenskim dodatkom) ter vprašanje mrtve sezone.

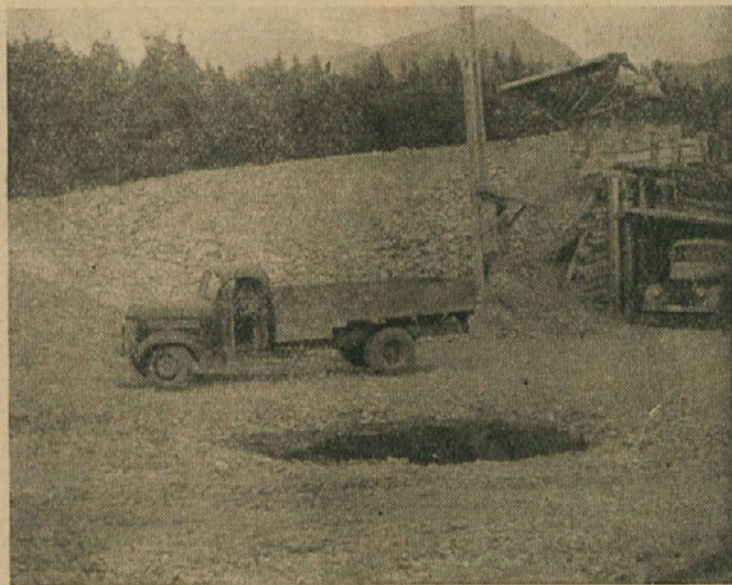
Kaj gradbeništvo za to daje?

Obveza gradbenih kolektivov je, dosledno merjenje produktivnosti dela, t. j. dosledno nagrajevanje po učinku. V tem pogledu sistem ne bi trpel nobene samovolje.

Te zahteve niso nič novega. Če hoče naše gospodarstvo napredovati, so celo nujne, pa čeprav je sistem nagrajevanja takšen ali drugačen.

Franc Rupret

Iz gramoznice v Šempetru

Avtomobil za avtomobilom so se vrstili v gramoznici v Šempetru v Savinjski dolini, ko so navažali gramoz-tampon, potreben pod betonsko ploščo cestišča na Vranskem. Z buldozerjem je bilo na rampi naloženo in prepeljano na 16 km daljave dnevno 120 in tudi več kubičnih metrov granuliranega materiala. To je bilo ogromno delo, zato so bila vključena pri prevozu

skoraj vsa vozila našega avtoparka. Vključili smo tudi vozila, predvsem Unimoge od OZZ in KZ.

V štirinajstih dneh je bilo prepeljano in vgrajeno 1600 m³ tampona, kar ni malo. Toda z dobro voljo gre vse. To so naši šoferji ponovno pokazali veliko discipliniranost, saj so bili vedno pripravljeni voziti tudi do poznega večera M. S.

O predvidenem zvišanju plač

Na splošno se sedaj izredno mnogo govori o predlogih na zvišanje plač. Seveda se za to živo interesirajo tudi naši delavci.

Dejansko obstajajo sedaj številni predlogi, da bi se naj plače s 1. januarjem zvišale. Dokončno bo to odločeno z družbenim planom, o katerem bo razpravljala Zvezna ljudska skupščina dne 25. novembra.

Zato je razumljivo, da vlada za to zasedanje skupščine izredno zanimanje.

Vsekakor je naše državno vodstvo odločeno z novim družbenim planom omogočiti dvig družbenega standarda. En ukrep bo verjetno nadaljnje krčenje obsega investicij iz lastnih sredstev, drug ukrep bo določeno zvišanje plač vsem de-

lavcem in uslužbencem; dalje: sprejeti bodo še nadaljnji ukrepi za ustalitev cen; kolektivom gospodarskih podjetij bo dana večja vzpodbuda za boljše gospodarjenje (več sredstev za premiranje) itd.

Govorice o bonih za tekstilno blago so bile v časopisju odločno zavrnjene kot povsem izmišljene.

Dnevno časopisje je prineslo že tudi razna mnenja in predloge, koliko bi se naj plače povišale. Naše mnenje je, da je boljše počakati odločitve naše skupščine, saj do tega ni več tako daleč.

Sigurni pa smo lahko, da bodo z novim letom dejansko sprovedene mere, da se bo položaj naših ljudi v meri, ki jo naše gospodarstvo prenese, dejansko izboljšal. R.

Pomemben uspeh

Šofer Janko

Pretekli teden sem se peljal po Savinjski magistrali z našim avtomobilom Opell-Olympia. Vozilo je upravljal šofer Poljšak Janko.

Skromni, tihi fant mi je zaupal, da je »njegovo« vozilo s tem dnem prevozilo 116.000 km. Najvažnejše pa je pri tem dejstvo, da vozilo do danes še ni bilo v

generalnem popravilu. Le ventili so bili enkrat brušeni.

Zanimal sem se, koliko je imel v tem času karambolov. »Po moji krivdi nobenega,« mi je dejal. Iz nadaljnega razgovora sem izvedel, da je imel voz manjše praske letos, ko se je v Velenju neprevidni motorist zadel ob njega, vendar je bila to v celoti krivda motorista.

Janko dobro ve, da je treba vozilo pravilno vzdrževati, zato je isto vedno očiščeno in podmazano. V razgovoru je potekal čas, avto je požiral kilometre po lepi cesti in vožnje je bilo konec. Ob zaključku sem se zanimal, kdaj bo potrebno generalno popravilo vozila. Dejal mi je, da bo slednje pod sedanjimi pogoji vzdržalo še približno do jeseni prihodnjega leta.

Izstopil sem; Janko pa je odpeljal vozilo v garažo. Še kasneje sem razmišljal o fantu, ki tako skrbno vzdržuje vozilo, last kolektiva, za kar zasluži primerno priznanje.

Naše uredništvo mu ob tem pomembnem uspehu čestita in želi delovnih uspehov še v bodoče.

Da bo „GLASILO“
še bolj pestro, želimo
sodelovanje vseh
naših bralcev

HTZ komisije

Pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje, Celje je sestavljena komisija za higiensko tehnično zaščito. Pomen te komisije je brez dvoma velike važnosti, ker je cilj iste urediti vsa nesoglasja okrog vprašanj HTZ ter prevzeti vso evidenco in vodstvo nad komisijami po različnih podjetjih. Dolžnost te komisije pa je še, da pomaga vsem terenskim komisijam z nasveti in pri delu s preventivnimi zaščitnimi sredstvi.

Da so se morale ustanoviti HTZ komisije, je to narekovalo in zahtevalo današnje številčno stanje bolnikov, še posebej pa ogromno število nesreč. Ogromni izdatki za boleznine so kaj žalosten opomin, da je treba tem stvarim posvetiti največ pažnje in skrbnega dela. Čim več je teh izdatkov, tem težje to bremeni našo skupnost. Poleg tega pa morajo podjetja, katera normo obolenj prekoračujejo, plačati višji prispevek za socialno zavarovanje. S tem se dohodek delavca niža. Težje in smrtno nesreče pa povzročajo poleg denarnih izdatkov še izpad stalne delovne sile, kar je za mlado in razvijajočo državo vsekakor velika škoda.

Tudi v našem podjetju so po deloviščih ustanovljene HTZ komisije. Zato podjetje upa, da se bo število nesreč znatno znižalo, če bodo te komisije znale pravilno in pravočasno nastopati. Z okrožnico je bilo zahtevano, naj te komisije svoje delo vsaj v grobih obrisih javljajo direkciji, da si ista lahko ustvari sliko, če bo iz tega res kaj koristi. Poleg tega pa želi vodstvo podjetja, da se delujoče komisije oglasijo s svojim delovanjem tudi v našem »Glasilu«. Naj ne bo nikogar strah, če ne zna slovenščine pravilno pisati. Naš urednik bo stvar že pravilno uredil, da bo spis imel pravilno obliko in dostojno mesto v listu.

Te komisije, ki so sestavljene po deloviščih, naj bi imele v glavnih načelih naslednje naloge:

1. Imeti morajo redno mesečne seje, kjer rešujejo vse probleme okrog HTZ. Tako se je zanimati za delavca pri delu, kakor tudi izven dela. Pri delu mu je oskrbeti zavarovano mesto, če dela v višinah in globinah, da je delo pravilno porazdeljeno in da predvideno delo tudi lahko opravlja. Nuditi se mu morajo dosegljiva zaščitna sredstva, katera pa *mora* uporabljati, če to zahteva proces dela.

Pri teh komisijah je proučevati varnost skupno s tehničnim vodstvom stavbe. Na ta način je delo lažje in hitrejšo.

2. Opozarjati mora vodstvo gradbišča na razne objektivne napake, bodisi pri gradnjah, strojih, kakor tudi n. pr. v taboriščih, menzah in podobno. Želja je, da se vsaka HTZ komisija zanima za svoje sodelavce, kakšno je njihovo življenje tudi izven delovne dobe. Marsikdaj so vzroki nesreče neurejena razmerja v družini.

Zato se poudarja od strani vodstva, da je treba izbrati res delovne in v vsakem oziru zanesljive osebe v HTZ komisije.

3. Dolžnost komisije je, da do podrobnosti preišče vzrok nesreče, da da tozadevno pojasnilo okrajni inšpekciji dela ter da svetuje vodstvenemu kadru odstranitev morebitnih napak, če iste ogrožajo varnost delavca.

Pri raziskovanju vzroka nesreče mora biti HTZ komisija stvarna in za vse pravična. Zahtevati mora vsa pojasnila, da se primer popolnoma razčisti.

4. Ukrepa vse potrebno, da se enake ali podobne nezgode ne bi več pripetile. V primeru, da naleti na nerazumevanje pri vodstvu objekta, je dolžnost HTZ komisije, da se takoj obrne na gradbiščno vodstvo, po potrebi pa tudi na direkcijo. Načelo naj bo, da se naj vse zadeve rešujejo takoj na delovišču ali objektu. Šele, če to ni mogoče, poiskati drugje pomoč.

Člani komisije, ki so javljeni direkciji, naj bi imeli še svoje namestnike. Teh članov — namestnikov ni potrebno posebej javiti direkciji. Namestnika se javi le v primeru, ko se prijavi nesreča, drugače naj delovišča sama ukrepajo. Prijava oziroma zapisnik pa mora biti podpisan od treh članov.

Posebej moramo pripomniti in opozoriti HTZ komisije, da stalno vabijo na te sestanke še člane iz direkcije ter člane okrajne komisije za HTZ pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Celju, Gregorčičeva ulica.

Nadalje bi HTZ komisije opozoril na revijo »Delo in varnost«, katera izhaja mesečno in jo izdaja »Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS« v Ljubljani. Revijo je dobiti proti čimprejšnji vrnitvi na planskem oddelku direkcije. V njej so obravnavana razna vprašanja okrog varnosti delavca v raznih poklicih. To revijo bi moral prečitatati ves vodstveni kader in iznesti svoje mišljenje na skupnih sestankih, kakor tudi tolmačiti članke kolektivu. V. L.

Vsem članom kolektiva

V zadnji številki »Glasila« Betona 7—9 je objavljen članek za pravočasno in točno prijavo nesreč. V zvezi s tem smo primorani ponovno opozoriti ves kolektiv na važnost pravočasnega poročanja.

Dogaja se namreč na gradbiščih, če se nekdo lažje popesreči, da zataji nesrečo. Ko le-ta potem išče zdravniško pomoč, preteče več kot 24 ur, ker se ni pravočasno oziroma takoj javil. Zdravnik ga zato napoti, da prinese prijavo o nesreči. Seveda je taka prijava zamudila rok in se znajde podjetje oziroma odgovorni uslužbenec pred sodnikom za prekrške. Na ta način nastanejo denarni izdatki, zamuda časa delavca in uslužbenca ter neprijetno zagovarjanje.

Zato moramo pojasniti vsemu kolektivu »Betona«, da bo odslej naprej nosil vsak ponesrečenec vse stroške, ki nastanejo v zvezi z nepravočasno prijavo ne-

sreče, če je temu kriv ponesrečenec. Prijavi podleže vse, kar ni v zvezi z boleznijo. Torej vsak ubod, praska, udar, stisk itd. poleg drugih večjih nezgod. To velja tudi, če se nekdo popesreči tik ob koncu dela. Z izgovorom, da bo že »jutri« dvignil prijavo, že zamudi prijavni rok.

V kolikor se nekdo popesreči na potu z dela ali doma, temu bo dal zdravnik potrebno napotilo.

Posebej moramo opozoriti na primere, da se ponesrečenec javi šele drugi dan z izgovorom, da se je popesrečil prejšnji dan na delu. Od sedaj naprej se take izjave smatrajo kot nepravočasne prijave po lastni krivdi. Ker, kdor se takoj po nesreči ne javi v gradbiščni pisarni, ali pa išče tu prvo pomoč, ta se gotovo ni popesrečil na stavbi ali med rednim delom.

L. V.

Celjski šoferji pri MERCEDESU V ZAHODNI NEMČIJI

(Pišejo Vlado Rajh, Milan Škoflek in Božič Ivo)

Letos se nam je ponudila ugodna prilika obiska tovarne »Mercedes« v Zahodni Nemčiji, ki nas je povabila na ogled svojih tovarn, kjer izdelujejo najbolj priznane in svetovno znane avtomobile vseh vrst, ki zavzemajo tudi pri nas prvo mesto med vsemi uvoženimi avtomobili.

Končno smo po dolgih pripravah in oboroženih z vsemi mogočimi garancijami in rezervacijami krenili iz Celja v nedeljo, dne 2. septembra z vlakom preko Jese-nic, Salzburga, Münchna v Stuttgart, kjer smo solidno prenočili v naprej rezerviranem hotelu.

Pri prehodu skozi vse tri carine moram pripomniti, da je šlo hitro in brezhibno, brez kakršnekolik nevšečnosti, kot jih mnogi potopisci ocenjujejo in kritizirajo. Mi tega nismo doživeli, niti na povratku v domovino, ker smo že prej doma temeljito in po carinskih predpisih pripravili tako, da tudi naši strogi cariniki niso imeli nobenih težav pri pregledu.

Vožnja sama je bila zelo zanimiva, posebno še pod visokimi Turami do Münchna za tistega, ki se je sedaj prvič vozil tod okrog. Od Münchna dalje se razprostira sama značilna ravnica, kar zdolgočasi potnike ob taki enoličnosti pokrajine, čeprav razvije električni vlak na tej progi hitrost do 130 km na uro, kar pa iz udobnih kupejev ni videti. Vsa ta polja

so zelo skrbno obdelana in posejana do zadnjega koščka z različnimi kulturami. Tu in tam smo nazaj grede opažali tudi spravilo poljskih pridelkov, kako se kmet pripelje na polje s Volkswagmom (Lieferwagen) in prične nalagati v to malo vozilo pridelke. Le-to nismo mogli ugotoviti zaradi pomanjkanja časa, če to delajo samo nekateri kmetje, ki imajo svoja polja ob cesti ali železnici iz vsakdanje potrebe, ali pa iz propagande in bahavosti, ki je v tej deželi precej poznana. Naj bo že karkoli, to vprašanje pripada našim kmetijskim strokovnjakom in sem omenil to samo mimogrede, ker pade v oči.

Po 15-urni vožnji smo izstopili ob 21.18 uri na glavnem kolodvoru, od koder imamo še 10 minut peš do našega prenočišča. Vendar se teh 10 minut spremeni v 20 minut, ker nas ustavi na križišču nepregledna kolona avtomobilov, ki drviijo z veliko hitrostjo mimo, kar po trije v eni vrsti, tako da dobi človek občutek, da se ta kolona ne da ustaviti in da je ne bo nikdar konec. Že dvomimo v izpravnost semafora, ko nam le-ta pomežikne z zelenim napisom »gehe« ali po naše pojdi. Tedaj se pa tudi to neskončno morje avtomobilov hitro in disciplinirano ustavi in mi moramo pohiteti preko ceste, ker nas čaka več takih prehodov.

Na poti v München

Drugi dan se dobro spočiti in okrepčani podamo v tovarno »Mercedes« v Untertürkheimu, kjer so nas predstavniki te tovarne zelo ljubeznivo sprejeli in nas povedli skozi vse oddelke te velike tovarne.

Mislím, da ne bo odveč, če omenim nekaj tehničnih podatkov iz te tovarne, kjer je obenem tudi generalna direkcija tega velikega avtomobilskega koncerna: »Mercedes« Daimler-Benz AG v Stuttgartu ima razen v Untertürkheimu, kjer je največja tovarna motorjev za osebne avtomobile in zaposluje 13.500 ljudi, še tovarne v Sindelfingenu (osebni avtomobili), Mannheimu (avtobusi in lahki tovorni do 4,5 t), Gagenu (Unimogi, težki tovornjaki od 5 do 8 t) ter v Berlinu — Marienfelde (težki motorji vseh vrst, tudi za ladje). Torej v vseh petih tovarnah zaposlujejo skupno 45.000 delavcev, ki napravijo mesečno 9000 Mercedesovih vozil vseh vrst, t. j. vsakih 6 minut eno vozilo. Od teh 9000 vozil gre 42% za izvoz v 126 držav na svetu, kjer ima tovarna svoja zastopstva in servisno montažne delavnice, v katerih zaposluje 12.000 svojih ali drugih ljudi. Celokupno zaposluje torej okoli 57 tisoč delavcev in uslužbencev. Izredno zanimivo v produkciji celotne tovarne je, in je malokateremu od uporabnikov Mercedesovih izdelkov poznano, je to, da zaposluje ta tovarna kot celota od vseh produktivnih delavcev 24% ljudi, samo na kontroli in preizkušnji svojih izdelkov. To se pravi, da gre vsak najmanjši in naj-

večji del stroja ali celotnega avtomobila skozi 5 do 10 različnih kontrol s preciznimi instrumenti.

Ko tako že štiri ure hodimo po zelo prostranih in moderno urejenih dvoranah, kjer ropoče na tisoče vsakovrstnih in najmodernejših strojev — avtomatov za vse mogoče operacije dela, dobi človek vtis, da bo kmalu ob kruh tudi kvalificiran delavec, saj ga že sedaj nadomestujejo brezštevilni avtomatski stroji, katere smo videli delati zelo zamotano in precizno in to skoraj brez nadzorstva človeka. Vse je urejeno z dovršeno tehniko, storilnost pa je regulirana s hitrostjo tekočega traka, kateri zahteva od ljudi, ki mu strežejo, polno zmogljivost in nikakega odstopanja. Naš spremljevalec je zelo zgovoren in nam pojasnjuje vse, kar hočemo videti.

Ogledali smo si še tovarniški muzej, ki slovi po vsem svetu kot najbolj izpopolnjen in tudi najstarejši. Tu se da videti rojstvo našega avtomobilizma, saj so razstavljeni prvi izdelki očetov naše motorizacije, t. j. Daimlerja in Benza, od bržotekača, kočije, tramvaja in osebnih avtomobilov pa do ladijskih in letalskih strojev ter modernih limuzin in dirkalnih avtomobilov. Vse to je lepo razporejeno in nazorno prikazuje razvoj in napredek te sedaj največje avtomobilske tovarne v Evropi, ki je nastala iz majhne delavnice leta 1883.

Tretjega dne zjutraj sedemo na vlak in prispemo po dobri 2-urni vožnji v Mann-

heim, kjer nas že na postaji pričaka predstavnik tovarne in nas popelje z udobnim avtobusom skozi mesto na periferijo, kjer se nahaja tretji največji obrat tovarne »Mercedes«.

Tu izdelujejo lahke in srednje tovarne avtomobile do 5 ton nosilnosti ter vse vrste od 10 do 60 sedežnih avtobusov, zelo moderne izvedbe ter luksuzne opreme. Mesečna proizvodnja znaša okoli 3500 tovornih vozil in avtobusov. Ponašajo se z novo livarno, katero smo si tudi mi ogledali.

Sedaj zaposlujejo 9000 ljudi, a tovarna se širi in bo še letos dograjen velik objekt nasproti sedanjega, ki bo imel podzemeljsko povezavo z ostalimi oddelki, zaposlenih pa bo še novih 2000 ljudi.

Naš obisk v tovarni smo zaključili zopeč v obednici, kamor so nas gostoljubno povabili in kjer smo jim v spomin podarili veliko sliko našega mesta ob Savi-

nji, nakar smo se odpeljali v naše prenočišče ob reki Reni. Naslednji dan ob 7. uri pride po nas isti »Mercedes«, ki nas je že prejšnji dan prevažal in nas odpelje skozi to lepo mesto na avtostrado v 100 km oddaljeni Gagenau. Ta je zadnja točka v okviru našega obiska v tovarni Mercedes, zato si še ta obrat temeljito ogledamo.

Kapaciteta te tovarne, ki zaposluje 6000 delavcev, je okoli 2000 težkih tovornjakov 6 in 8 ton nosilnosti ter Unimogov na mesec. Poleg tega vršijo tudi generalna popravila vseh vozil stare tipe, ki so bili izdelani v tej tovarni.

Ob zaključku so nam v njihovi učilnici, ki je odlično opremljena z vsemi avtomobilskimi deli v prezezu, oddržali še predavanje o vseh novitetah in izdelkih tega obrata.

(Dalje prihodnjič)

Naši vajenci so polagali praktične izpite

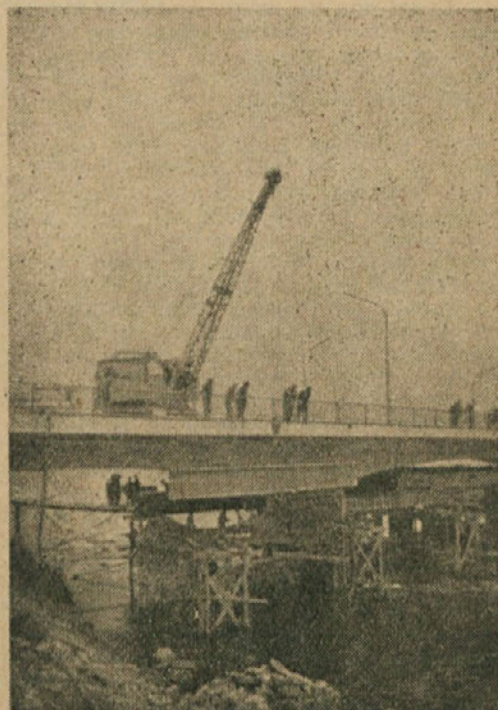
V skrbi, da se naši strokovni kadri čim popolneje izobrazijo in da postanejo čez čas v resnici mojstri svojega dela, je upravni odbor podjetja naložil upravi, da iz vrst strokovnjakov imenuje stalno komisijo za praktične izpite vajencev, katere skrb naj bo, da se vsako leto preizkusi znanje naših vajencev, ki si ga pridobijo pri praktičnem delu na gradbiščih.

V komisijo so bili imenovani: Predsednik tov. Dolenc Cvetko; člani pa tovariši: Kovačič Ivo, Lang Venceslav, Koželj Rudi in Franič Ivo.

Komisija je objavila program, iz katerega bodo vajenci polagali izpit, ter istega skupaj z razpisom izpitov razposlala na gradbišča zaradi upoznavanja. Ker se največ vajencev nahaja na celjskem gradbišču, je komisija sporazumno z upravo celjskega gradbišča odredila, da se izpiti vršijo za vse vajence podjetja na objektu Ključavničarski blok v Celju, in sicer 13. novembra za vajence I. letnika in 15. novembra za vajence III. letnika.

Od 21 vajencev I. letnika se je zglasilo odrejenega dne pred komisijo 19 vajencev, 2 sta bila opravičeno odsotna. Ker so vajenci I. letnika stopili v uk pred 1 do 3 in pol meseca, jih komisija ni mogla izprašati po programu, ki je za iste predpisan. Pač pa se je komisija z vsakim posameznikom pogovarjala zaradi ugotovitve, koliko so vajenci v tem kratkem času pridobili na strokovnem znanju, kakšna je njihova splošna raven izobrazbe in kako leži izbrani poklic posameznikom.

Komisija je vajencem stavljala tudi vprašanja iz politične ureditve naše dr-

Vrednost mehanizacije: bager dviguje težke nosilce »Pajnerje«, s katerimi bi se sicer mučilo ogromno delavcev

žave, na katera so vajenci zadovoljivo odgovarjali. Vajenci I. letnika so vsi brez izjeme pokazali solidno splošno znanje, pokazali so veliko zanimanje in ukaželjnost pri pridobivanju strokovnega znanja, kar je kolektivno jamstvo, da bodo ti vajenci, ko se izučijo, dostojno zamenjali svoje tovariše, ko bodo le-ti odhajali v zaslužni pokoj. Vajenci I. letnika so vsi opravili izpit z dobrim rezultatom, razen vajenca Skaza Jožeta, ki le nekoliko prednjači pred ostalimi ter je ocenjen kot prav dober.

Vajencev III. letnika je v podjetju 53. Od tega števila se nahaja trenutno v šoli v Ljubljani 28, na izpit se jih je prijavilo 20, odsotnih pa je bilo 5.

Komisija je vse vajence podelila v skupine po 2 ter jim zadala konkretne praktične naloge iz učnega načrta za praktično delo vajencev. Iz priložene tabele so razvidne naloge, ki so jih posamezne skupine dobile, kakor tudi ocenitve od strani komisije.

Vsi vajenci so pokazali zadovoljivo praktično znanje, pač pa so nekateri zelo slabi v teoriji. Posebno slabo teoretično znanje so pokazali vajenci: Majhen Ivan, Perc

Franc, Zavšek Martin in Kostanjšek Rudi. Interesantno je tudi to, da so ravno ti vajenci tudi pri praktičnem delu pokazali slabše znanje kot ostali, kar potrjuje pravilo, da je za dobrega strokovnjaka potrebno dobro teoretično in praktično znanje.

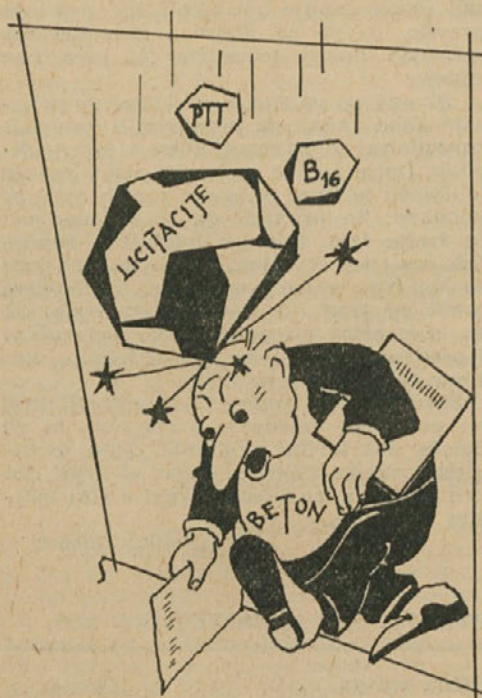
Skoraj vsi vajenci brez izjeme so pokazali slabo znanje iz poznavanja osnovnih smernic pri vložitvi armature v konstrukcijah. Dalje je bilo pokazano slabo znanje iz oblasti betona, priprave raznih malt in podobno. So primeri, da se vajenec učil že tretje leto, ima pa teoretično znanje šele čez 1 letnik vajenske šole. Ker so pred to komisijo vajenci opravljali v glavnem praktični izpit, je komisija smatrala, da so brez ozira na položeni ali nepoloženi teoretični izpit vajenci onega letnika, kolikor časa se pač že učijo.

Rezultati teh izpitov bodo vplivali tudi na prejemke vajencev, v razponu, ki ga določa naš tarifni pravilnik. Zato je interes vsakega vajenca, da se za izpit dobro pripravi ter istega opravi s čim boljšim uspehom.

Cvetko Dolenc

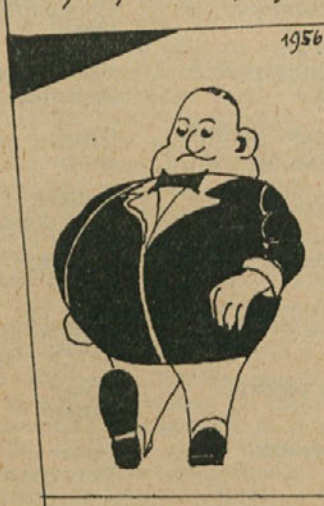
PRAKTIČNI IZPITI VAJENCEV III. LETNIKA, DNE 15. NOVEMBRA 1955

Primek in ime vajenca	Praktična naloga	Ocena
Haložan Alojz Ajdnik Ivan	Namestitev in vzdava okenskih okvirjev velikosti do 2 m ²	Dober Prav dober
Krajnc Edvard Pavič Jože	Zidanje delilne stene z 8 cm debelimi porolit ploščami v cementni malti	Prav dober Dober
Čater Vid Majhen Ivan	Zidanje delilne stene z 8 cm debelimi porolit ploščami v podaljšani malti 1:3:9	Prav dober Zadosten
Vrbnjak Vinko Jevšnik Anton	Zidanje 12 cm delilne stene v apneni malti 1:3 z namestitvjo in vzdavo vratnega okvirja	Dober Dober
Selčan Alojz Gerečnik Alojz	Izdelava grobega stenskega ometa z napravo potrebnega odra	Odličen Prav dober
Perc Franc Zdolšek Milan	Izdelava grobega stenskega ometa z napravo potrebnega odra	Zadosten Dober
Zavšek Martin Urlep Martin	Izdelava finega stenskega ometa z napravo potrebnega odra	Zadosten Dober
Šafarič Pavel Simon Tomo II	Namestitev in vzdava 2 vratnih okvirjev v 12 cm debeli zid	Dober Dober
Recek Franc Sincek Franc	Namestitev in vzdava vratnega okvirja v porolitni delilni steni	Dober Prav dober
Kostanjšek Rudi Cander Vinko	Nam. in vzd. vratnega okvirja v delilni steni. Zastavit. delil. zidu pravokotno na nosil. zid	Zadosten Dober

Dve
„licitacijski“
iz leta
1956

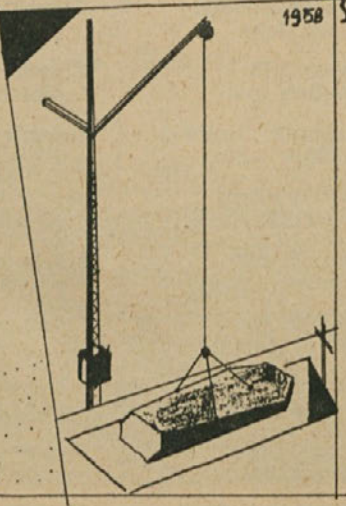
DIETA: PO ENO IZGUBLJENO LICITACIJO VSAK TEDEN

1956

1957

1958

Predvojaška vzgoja

Pouk predvojaške vzgoje za leto 1956 je končan. Naš industrijski center v Celju, katerega obiskuje v času gradbene sezone okoli 80 mladincev, je v začetku novembra opravil zaključne izpite, kjer so mladinci, obvezniki predvojaške vzgoje, pokazali znanje.

V splošnem smo z uspehi na tem področju dela lahko zadovoljni. Povprečna ocena uspeha našega centra PV je 3,5. S tem pa ne moremo mimo dejstev, da imamo nekaj zelo dobrih mladincev, ki so izpit opravili z odličnim uspehom, da pa imamo na drugi strani mladince, ki jim je pouk predvojaške vzgoje postranska stvar.

To je najbolj razvidno iz zaključnih ocen, zato objavljamo uspehe do sedaj opravljenih izpitov:

Letnik 1938 (II. vod)

1. Bolarič Filip	ocena	4
2. Cokan Ivan II	"	5
3. Kamenšek Vili	"	2
4. Kranj Edvard	"	4
5. Pajk Danijel	"	3
6. Pavič Josip	"	5
7. Pušnik Ernest	"	4
8. Senica Henrik	"	5
9. Simon Tomo I	"	4
10. Šafarič Pavel	"	2
11. Sincek Franjo	"	4
12. Voupotič Jože	"	4
13. Flis Milan	"	3
14. Lazar Josip	"	2
15. Hustič Vlado	"	5

Letnik 1937 (III. vod)

1. Gaberšek Rudi	ocena	4
2. Haložan Ivan	"	1
3. Lesjak Peter	"	1
4. Bovha Vinko	"	5
5. Križnik Ivan	"	4
6. Lipovšek Leopold	"	4
7. Rojc Anton	"	4
8. Grobin Stanko	"	2
9. Simon Pavel	"	3
10. Langeršek Ivan	"	2
11. Stopinšek Ilko	"	5
12. Gorjane Igor	"	2

Najljubše pri pouku predvojaške vzgoje je bilo, kadar je komandir dal »voljno«. Tak trenutek nam kaže gornja slika

Letnik 1939 (I. vod)

1. Čander Vinko	ocena	5
2. Papež Ivan	"	3
3. Peršun Ferdo	"	3
4. Krajnc Edvard	"	4
5. Urlep Marijan	"	2
6. Vitanc Zlatko	"	5
7. Vrbnjak Vinko	"	4
8. Bobek Franc	"	3
9. Majhen Ivan	"	5
10. Perc Franc	"	4
11. Simon Tomo II	"	4
12. Zavšek Martin	"	3
13. Zupančič Anton	"	5
14. Naraks Vinko	"	2
15. Marš Alojz	"	3
16. Debeljak Ivan	"	3
17. Kostanjšek Rudolf	"	4

Za dosežene uspehe centra gre v prvi vrsti zahvala učiteljskemu kadru. Zaradi nediscipline nekaterih mladincev je bil pouk otežkočen. To bi nam najlažje povedali komandirji, ki so ob »prozivanju« ugotavljali navzočnost in neupravičene izostanke mladincev. Vendar je kljub tem in še neštetim drugim neprilikam uspelo mladince seznaniti in jih poučiti o osnovnih pojmi, določenih za obveznike predvojaške vzgoje.

To delo so izvršili:

Komandir čete: tov. Robida Vekoslav.
Komandirji vodov: Marinšek Janez, Voher Jože, Grabar Franc in nekaj časa tudi Ščuric Josip.

Za trud in požrtvovalnost je upravni odbor podjetja dal sedanjemu učiteljskemu kadru priznanje.

Komisija za predvojaško vzgojo je zelo dobro koordinirala delo, kar se je tudi odražalo pri skupnih uspehih.

Izgledi so, da se v prihodnjem letu ukine dosedanja način pouka predvojaške vzgoje ter da se uvede taborjenje, katero traja 14 dni.

Podjetje je načelno že pristalo na ta predlog pod pogojem, da bo taborjenje v času, ko ni glavne gradbene sezone. Taborjenje naj bo v več izmenah, ker bi produkcija težko prenesla istočasno odsotnost vseh mladincev.

Kot naslednji pogoj podjetja je, da nosi vse stroške taborjenja OLO in ObLO iz svojih proračunskih sredstev.

Za čas taborjenja mladinci ne bodo prejeli plače, temveč bodo imeli brezplačno hrano in stanovanje.

Uspehi na športnem dnevu Betona

V dneh 6. in 7. oktobra se je zbralo v Celju 187 članov kolektiva, kateri so se pomerili v raznih športnih panog. V teh dveh dneh se je namreč odvijalo tekmovanje v okviru že tradicionalnega športnega dneva »Betona«.

Delavci in službenci — športniki iz vseh gradbišč, obratov in direkcije podjetja so se borili za prva mesta.

Priprave so bile dobro izvršene, tako da je potekalo tekmovanje brezhibno.

Že ob razpisu tekmovanja smo ugibali in poizkušali določiti vrstni red zmagovalnih ekip. Vendar pa so ugibanja le ugibanja, resničnost pa je drugačna.

Tako je vrstni red pri kegljanju, streljanju, šahu in balinanju drugačen, kot je bil predviden v prognozi.

Pa najbolje bo, da si pogledamo uspehe tekmovanj ter vrstni red ekip — in dejansko stanje je tu:

Predsednik društva, tov. Jeras Venceslav pri pozdravu tekmovalcev pred pričetkom športnih tekmovanj ob priliki športnega dneva »Betona«

Kegljanje:		3. direkcija	3 1 2 4:6	2 t.
direkcija, moški	1. m. 398 p. k.	4. gradbišče Celje	3 0 3 0:9	0 t.
centralni obrati	2. m. 392 p. k.	Nogomet:		
gradbišče Celje	3. m. 295 p. k.	1. centralni obrati		
direkcija, ženske	4. m. 293 p. k.	2. gradbišče Celje		
Izven konkurence:		Namizni tenis:		
reprezentanca Betona	433 p. k.	1. direkcija I		
»mojstri«	485 p. k.	2. centralni obrati		
Odbojka:		3. gradbišče Celje		
1. centralni obrati	3 3 0 9:1	4. direkcija II		
2. mladinci	3 2 1 6:4	Pri tekmovanju posameznikov je zasedel prvo mesto tov. Rehar Ivo.		

Baliranje:

1. DUR Beton
2. centralni obrati
3. direkcija I
4. gradbišče Celje
5. direkcija II

Kajakashi:

1. Marinšek Janez, gradbišče Celje
2. Rehar Ivo, centralni obrati
3. Dobrotinšek Aleksander, direkcija
4. Jeras Venceslav, direkcija
5. Cafuta Andrej, centralni obrati

Sah:

1. direkcija I	11 točk
2.—3. gradbišče Celje I	6 "
2.—3. gradbišče Celje II	6 "
4.—5. gradbišče Trbovlje	1 "
4.—5. centralni obrati	1 "
6. direkcija II	0 "

Tekmovanje je bilo zaključeno 7. okt. ob 4 popoldne, nakar je predsednik društva toy. Jeras razdelil zmagovalnim ekipam praktične nagrade.

Trdimo lahko, da je tekmovanje uspelo. Tu ne mislimo poudarjati le dosežene rezultate, temveč zanimanje za sodelovanje

Posnetek nogometašev pred tekmo. Vsi so nasmejani in vsi upajo na zmago. A rezultat? ...

Streljanje: (od 750 možnih)

1. mladinci	596 krogov
2. gradbišče Celje	579 krogov
3. centralni obrati	489 krogov
4. direkcija III	484 krogov
5. direkcija I	481 krogov
6. ženska ekipa	290 krogov

Najboljši posamezniki: (od 150 možnih)

1. Arhanič Jože, gradbišče Celje	134 kr.
2. Škorjanc Jože, centralni obrati	133 kr.
3. Arnuš Ludvik, direkcija	126 kr.
4. Gobeč Rudi, direkcija	122 kr.
5. Tomc Albin, direkcija	112 kr.
6. Naglav Lea, direkcija	80 kr.

v športu, katerega smo s tem športnim srečanjem dosegli. Vsi navzoči so pozdravili takšno zamisel tekmovalja, saj le-to po svoji strani zblizuje kolektiv podjetja, ki je teritorialno precej razdrobljen.

Ob zaključku so izrazili željo, da bi bila slična športna srečanja pogostejša, saj je šport zelo primerno razvedrilo po težavnem delu v gradbeništvu. Še prav priporočljiva pa so športna srečanja zaradi tega, ker se s tem krepi množičnost. Seveda pa ne smemo pri tem mimo dejstva, da so naši člani kolektiva ne samo dobri delavci, temveč tudi dobri, zelo dobri športniki.

Igrišče za odbojko je bilo prizorišče borb za osvojitev I. mesta. Gornja slika nam kaže prizor iz tekmovanja med ekipami centralnih obratov in gradbišča Celje

Kljub poznemu terminu in hladnim valovom Savinje so naši kajakaši v okviru športnega dneva »Betona« izvedli tekmovanja. Kot kaže slika, tekmovalci niso občutili mraza

»Glasilo Betona« izhaja enkrat mesečno. Izdaja Splošno gradbeno podjetje »Beton« v Celju. Odgovorni urednik Vitanc Franc. Tiska Celjska tiskarna v Celju.

